

Σχολή Επαγγελματιών Υγείας & Πρόνοιας

Τμήμα Προσχολικής Αγωγής

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Παραδοσιακό βιβλίο και e – book. Απόψεις
παιδαγωγών προσχολικής αγωγής»**

Φοιτήτρια: Ευθυμία Κουσιδώνη

A. M. 2012/4023

Επιβλέπων Καθηγήτρια: Νατσιοπούλου Τριανταφυλλιά

Θεσσαλονίκη, 2018

Περιεχόμενα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ.....	8
Έντυπο βιβλίο.....	8
2.2 Μειονεκτήματα Έντυπου Βιβλίου.....	10
2.3 Πλεονεκτήματα Έντυπου Βιβλίου.....	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ.....	14
Ηλεκτρονικό Βιβλίο.....	14
2.2 Μειονεκτήματα Ηλεκτρονικού Βιβλίου.....	15
2.3 Πλεονεκτήματα Ηλεκτρονικού Βιβλίου.....	17
2.4 Απόψεις για την συνδυαστική χρήση Έντυπου και Ηλεκτρονικού Βιβλίου.....	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ.....	23
Απόψεις Παιδαγωγών Προσχολικής Ηλικίας.....	23
Αποτελέσματα.....	24
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	56
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	58
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	60
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ : ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ.....	62

Ευχαριστίες

Η πτυχιακή αυτή εργασία πραγματοποιήθηκε στο Τμήμα Προσχολικής Αγωγής του ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης υπό την επίβλεψη της Καθηγήτριας Νατσιοπούλου Τριανταφυλλιάς.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά την Καθηγήτρια μου κ. Νατσιοπούλου Τριανταφυλλιά για την πολύτιμη καθοδήγηση που μου πρόσφερε καθώς και την εμπιστοσύνη που μου έδειξε στην προσπάθεια που κατέβαλλα για την ολοκλήρωση της πτυχιακής εργασίας.

Ακόμη θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους εκπαιδευτικούς της προσχολικής αγωγής που συμμετείχαν στην έρευνα αυτή για την βοήθεια, την θετική στάση που είχαν και τον πολύτιμο χρόνο που μου πρόσφεραν.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου για την στήριξη που μου παρείχε όλα αυτά τα χρόνια της φοιτητικής μου πορείας.

Εισαγωγή

Ο τομέας της πληροφορικής λόγω των ραγδαίων εξελίξεων που έχει παρουσιάσει τις τελευταίες δεκαετίες έχει επιφέρει μεγάλες αλλαγές στην ζωή των ανθρώπων. Ένα ουσιαστικό παράδειγμα αποτελεί η αλλαγή που έχει εμφανιστεί στην εκπαίδευση και συγκεκριμένα στην ψυχαγωγία των παιδιών και κατ' επέκταση στην ανάπτυξη τους (Αλμπιόντα, 2018). Συγκεκριμένα, οι εξελίξεις αυτές έχουν ως αποτέλεσμα να υπάρξουν αλλαγές στη μορφή ενός βιβλίου που απευθύνεται σε παιδιά (Κοΐλια & Πανουσοπούλου 2017).

Πολλά βιβλία τα οποία παρουσιάζονταν σε έντυπη μορφή, η οποία χαρακτηριζόταν και ως κλασσική, τώρα έχουν μετατραπεί σε ηλεκτρονική μορφή (Χαραλαμπίδου, 2016). Η αλλαγή αυτή που έχει πραγματοποιηθεί βασίζεται κυρίως στην εικόνα η οποία παρέχει πολλές πληροφορίες (Νατσιοπούλου, 2012). Οι ήχοι που παρουσιάζονται σε ένα ηλεκτρονικό βιβλίο καθώς και οι κινούμενες εικόνες αποτελούν στοιχεία στα οποία ένα παιδί μικρής ηλικίας δίνει ιδιαίτερη βάση (Αλμπιόντα, 2018).

Οι εξελίξεις που πραγματοποιήθηκαν στον χώρο της τεχνολογίας σε σχέση με τα ηλεκτρονικά βιβλία (e- book) καθώς και το κύμα που έδειχνε ιδιαίτερα υποστήριξη σε αυτά έφεραν ως αποτέλεσμα την ενσωμάτωση αυτή στις προσχολικές και στοιχειώδους τάξεις (McKenna & Moody & Zucker, 2009). Η αλλαγή αυτή που υπήρξε ανάμεσα στο παραδοσιακό βιβλίο και το e – book υποστηρίχθηκε πως θα εξυπηρετούσε τους εκπαιδευτικούς να βρεθούν πιο κοντά σε αυτά που επιθυμούν να διδάξουν αλλά και στους ίδιους τους μαθητές διότι το περιεχόμενο ήταν ειδικά σχεδιασμένο για αυτούς (Λιοντάκης, 2011).

Η ψηφιακή εποχή στην οποία τα σύγχρονα παιδιά κινούνται και μεγαλώνουν τους έχει αναπτύξει δεξιότητες που αφορούν την χρήση του ψηφιακού κόσμου. Συγκεκριμένα από μικρή ηλικία τα παιδιά μαθαίνουν να κινούνται στον χώρο αυτό με μεγαλύτερη ευκολία (Αλμπιόντα, 2018). Μαθαίνουν να χειρίζονται μια ηλεκτρονική

συσκευή με μεγάλη επιδεξιότητα (Κοΐλια & Πανουσοπούλου, 2017). Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τα παιδιά προσχολικής ηλικίας να μπορούν να κατανοήσουν σε πολύ καλό βαθμό και χωρίς δυσκολία ένα παραμύθι που τους εμφανίζεται ηλεκτρονικά (Αλμπιόντα, 2018).

Είναι σημαντικό να αναφερθεί πως η μετατροπή του έντυπου βιβλίου σε ηλεκτρονικό πραγματοποιήθηκε λόγω του διαδικτύου. Συγκεκριμένα πολλοί εκδότες πήραν την απόφαση να προβούν σε πώληση των βιβλίων τους μέσω αυτού λόγω του ότι παρείχε εύκολη προσβασιμότητα σε διάφορα κείμενα, πληροφορίες και γνώσεις και λόγω των θετικών στάσεων που επικρατούσαν (Καλαμάκης, 2016).

Παλαιότερα τα πρώτα ηλεκτρονικά βιβλία που είχαν κάνει την εμφάνιση τους δεν απευθύνονταν σε όλους. Σήμερα έχει υποστηριχθεί ότι η παραγωγή αυτών καθώς και οι ευκαιρίες εκμετάλλευσης τους έχει αυξηθεί σημαντικά (Καυκάκη, 2018). Είναι σημαντικό να αναφερθεί πως η εμφάνιση των ψηφιακών βιβλίων καθώς και η χρήση τους έχει διαδοθεί ευρέως σήμερα και κάνει την εμφάνιση του σε πολλούς τομείς της εκπαίδευσης όπως είναι και οι βιβλιοθήκες (Ανδρέου, 2010).

Συμπερασματικά κατανοούμε πως η τεχνολογία βρίσκεται στις ζωές όλων των ανθρώπων και κατά συνέπεια εμφανίζεται και σε όλους τους τομείς που σχετίζονται με την καθημερινότητα μας. Αποτελεί έναν χώρο μέσω του οποίου πραγματοποιείται μια επικοινωνία. Το βιβλίο το οποίο μετατράπηκε από έντυπη σε ηλεκτρονική μορφή εξακολουθεί να είναι ένα μέσο το οποίο μεταφέρει γνώσεις, πληροφορίες στον αναγνώστη (Χαραλαμπίδου, 2016).

Ωστόσο, υπάρχουν πολλές απόψεις και εικασίες για τα πλεονεκτήματα καθώς και τα μειονεκτήματα που αφορούν το ψηφιακό βιβλίο (Λιοντάκης, 2011). Υπάρχουν απόψεις που υποστηρίζουν πως το ηλεκτρονικό λειτουργεί αρνητικά και πως έχει ως σκοπό να βλάψει το έντυπο βιβλίο παραγκωνίζοντας το. Από την άλλη υπάρχουν απόψεις που μιλούν για την προέκταση του παραδοσιακού βιβλίου μέσω του τρόπου αυτού (Κοΐλια & Πανουσοπούλου, 2017).

Η παρούσα πτυχιακή εργασία σχεδιάστηκε έχοντας ως σκοπό να φανούν,

μέσα από τις απαντήσεις του ερωτηματολογίου, οι απόψεις που έχουν παιδαγωγοί προσχολικής αγωγής για το παραδοσιακό βιβλίο καθώς και το e – book. Το δείγμα το οποίο συμμετείχε στην έρευνα αφορούσε 10 παιδαγωγούς που εργάζονταν με παιδιά προσχολικής ηλικίας. Οι παιδαγωγοί αυτοί εργάζονταν σε Παιδικούς Σταθμούς του Δήμου Παιονίας. Τα ερωτηματολόγια τα οποία σχεδιάστηκαν για την έρευνα αυτή και τα οποία μοιράστηκαν στους παιδαγωγούς είχαν ως θέμα το παραδοσιακό βιβλίο και το e-book.

Το ερωτηματολόγιο το οποίο χορηγήθηκε περιλάμβανε 28 ερωτήσεις. Για την ανάλυση αυτών των ερωτήσεων πραγματοποιήθηκαν πίνακες που ανέλυαν την κάθε ερώτηση και τα ποσοστά τα οποία αντιστοιχούσαν στην κάθε απάντηση. Από τους πίνακες φάνηκε πως όλοι οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στην έρευνα υποστηρίζουν την θετική χρήση τόσο του ηλεκτρονικού όσο και του έντυπου βιβλίου μέσα στην σχολική τάξη. Ωστόσο παρόλο τη θετική στάση που επικρατεί για τα δυο αυτά είδη από τις απαντήσεις φανερώνεται πως οι παιδαγωγοί υποστηρίζουν λίγο περισσότερο τη χρήση του έντυπου βιβλίου. Αυτή η διαφορά γίνεται αντιληπτή από την ανάλυση των πινάκων και τα ποσοστά της κάθε απάντησης.

Η ερευνητική αυτή εργασία με θέμα «Παραδοσιακό βιβλίο και e – book. Απόψεις παιδαγωγών προσχολικής αγωγής» δομείται σε τρία κεφάλαια.

Το πρώτο κεφάλαιο παρέχει πληροφορίες για το έντυπο βιβλίο. Συγκεκριμένα το κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνει στοιχεία για το βιβλίο και τα είδη αυτού και αναλύει τα μειονεκτήματα καθώς και τα πλεονεκτήματα το είδους αυτού

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται το ηλεκτρονικό βιβλίο, τα μειονεκτήματα του ηλεκτρονικού βιβλίου καθώς και τα πλεονεκτήματα αυτού. Τέλος στο κεφάλαιο αυτό αναφέρονται κάποιες πληροφορίες που αφορούν την συνδυαστική χρήση των δυο αυτών ειδών.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται ανάλυση του ερωτηματολογίου. Συγκεκριμένα σε αυτό αναφέρονται πληροφορίες για το σκοπό της έρευνας, τα όρια, το δείγμα που συμμετείχε στην έρευνα, τη μεθοδολογία καθώς και τα αποτελέσματα αυτής τα οποία αναλύονται και εμφανίζονται μέσα από διάφορους πίνακες.

Τέλος, παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της έρευνας καθώς και κάποιες ιδέες σχετικά με το ηλεκτρονικό βιβλίο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Έντυπο βιβλίο

Το Έντυπο - παραδοσιακό βιβλίο ορίζεται ως ένα αντικείμενο το οποίο αποτελείται από σελίδες συγκεκριμένου αριθμού και το οποίο περιέχει μέσα είτε κείμενο είτε εικόνες καθώς και την συνύπαρξη αυτών (Κοΐλια & Πανουσοπούλου, 2017).

Τα στάδια και οι καταστάσεις που πέρασαν οι άνθρωποι χιλιάδες χρόνια πριν για να φράσουν στα γεγονότα της σημερινής εποχής και συγκεκριμένα στο είδος αυτού του βιβλίου το έντυπο είναι πολλά. Αρχικά οι άνθρωποι από την εμφάνιση τους στην γη διαφοροποιήθηκαν από τα άλλα ζώα διότι παρουσίαζαν την ανάγκη να επικοινωνήσουν. Αποτελούσαν το μοναδικό είδος πάνω στην γη το οποίο κατόρθωσε να σκέφτεται, να ζωγραφίζει και να μιλάει (Κοΐλια & Πανουσοπούλου, 2017).

Το ανθρώπινο είδος θέλοντας και έχοντας μεγάλη ανάγκη να επικοινωνήσει αναζήτησε διάφορους τρόπους ώστε να πραγματοποιήσει την διαδικασία αυτή (Καυκάκη, 2018). Συγκεκριμένα προχώρησε στην αναπαράσταση του κόσμου, των γεγονότων και των συναισθημάτων. Όλα αυτά πραγματοποιήθηκαν με διάφορες ζωγραφιές στους τοίχους (Κοΐλια & Πανουσοπούλου, 2017).

Αυτό είχε ως αποτέλεσμα οι άνθρωποι να δημιουργήσουν την γραφή. Μέσω αυτής μπόρεσαν να παρουσιάσουν διάφορες καταστάσεις της ζωής οι οποίες έμειναν χαραγμένες επιβιώνοντας στο μέλλον. Οι άνθρωποι που ζούσαν εκείνη την εποχή χρησιμοποιούσαν για την γραφή τους διάφορες πλάκες τις οποίες τις είχαν φτιάξει από πυλό. Οι πήλινες αυτές πλάκες χαρακτηριζόντουσαν ως πολύ ανθεκτικές στο πέρασμα του χρόνου με δυσκολία όμως στην γραφή τους (Καυκάκη, 2018).

Οι πήλινες πλάκες χρησιμοποιήθηκαν στην αρχαιότητα ως ένα είδος βιβλίου πάνω στο οποίο έγραφαν διάφορους ύμνους, αποφάσεις κτλ. Ωστόσο με το πέρασμα

του χρόνου και με την εξέλιξη του ανθρώπου δημιουργήθηκαν και άλλα είδη βιβλίων. Συγκεκριμένα πολλές καταγραφές εμφανίστηκαν σε πάπυρους τους οποίους χρησιμοποιούσαν και στην Ελλάδα (Καυκάκη, 2018). Οι πάπυροι αποτελούσαν ένα είδος βιβλίου το οποίο ήταν φτιαγμένο σε μορφή ρολού και το οποίο φτιαχνόταν από ένα είδος φυτού (Κοΐλια & Πανουσοπούλου, 2017).

Λόγω της μη ανθεκτικότητας που παρουσίαζαν στο πέρασμα του χρόνου και λόγω του μικρού αριθμού αντίτυπων, καθώς γραφόntonτουσαν χειρόγραφα, εμφανίστηκε ένα καινούργιο είδος βιβλίου η περγαμινή (Καυκάκη, 2018). Το είδος αυτό δημιουργήθηκε από δέρμα ζώου το οποίο ήταν πολύ ανθεκτικό στον χρόνο. Οι άνθρωποι έγραφαν πάνω σε αυτό όσες φορές επιθυμούσαν (Κοΐλια & Πανουσοπούλου, 2017).

Ωστόσο αργότερα έρχεται να προστεθεί στην πορεία της γραφής και κατ' επέκταση του βιβλίου το χαρτί. Το χαρτί θεωρήθηκε μια πάρα πολύ σημαντική ανακάλυψη του Κινέζου Τσάι Λούν (Κοΐλια & Πανουσοπούλου, 2017). Συγκεκριμένα το προϊόν αυτό θεωρήθηκε πολύ περιζήτητο καθώς αποτελούσε ένα μέσο φθινό και ανθεκτικό στον χρόνο (Καυκάκη, 2018).

Είναι σημαντικό να αναφερθεί πως η ανακάλυψη της τυπογραφίας αποτέλεσε ένα πολύ σημαντικό βήμα για το βιβλίο. Συγκεκριμένα μέχρι εκείνη τη στιγμή όλα τα βιβλία τα οποία παράγονταν πραγματοποιούνταν χειρόγραφα. Ωστόσο ο Γουτεμβέργιος δημιούργησε την μαζική εκτύπωση βιβλίων (Κοΐλια & Πανουσοπούλου, 2017).

Σήμερα υπάρχουν στην αγορά πολλά βιβλία και συγκεκριμένα βιβλία που απευθύνονται σε παιδιά. Τα βιβλία αυτά λόγω της ποικιλίας που παρουσιάζουν έχουν διακριθεί ανάλογα με το περιεχόμενο καθώς και τον σκοπό τους. Μια πολύ σημαντική διάκριση των παιδικών βιβλίων αποτελούν τα παιδικά βιβλία γνώσεων καθώς και τα λογοτεχνικά (Νατσιοπούλου, 2012).

Τα παιδικά βιβλία γνώσεων έκαναν την εμφάνιση τους το 17^ο αιώνα. Με το πέρασμα των χρόνων το είδος αυτό παρουσίασε μεγάλη αύξηση καθώς θεωρείται πως

αποτελεί ένα πολύ σημαντικό κομμάτι για τα παιδιά. Τα βιβλία αυτά έχουν ως σκοπό να παρέχουν πληροφορίες που θα βοηθήσουν τα μικρά παιδιά να μάθουν τον κόσμο. Συγκεκριμένα το είδος αυτού μέσα από την περιγραφή διάφορων γεγονότων και καταστάσεων προσπαθεί να παρέχει βοήθεια στα παιδιά ώστε να έρθουν σε επαφή και να μάθουν τόσο για τον φυσικό όσο και για τον κοινωνικό κόσμο. (Νατσιοπούλου, 2012).

Τα λογοτεχνικά παιδικά βιβλία από την άλλη έχουν ως κύριο σκοπό την ψυχαγωγία των παιδιών. Συγκεκριμένα στο είδος αυτού του βιβλίου παρουσιάζονται διάφορες ιστορίες οι οποίες έχουν ως στόχο να βοηθήσουν τόσο στην διαμόρφωση της προσωπικότητας των παιδιών όσο και στην κοινωνική τους ανάπτυξη. Οι γνώσεις που λαμβάνουν τα παιδιά από τα λογοτεχνικά παιδικά βιβλία αφορούν κυρίως τις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων καθώς και τον εσωτερικό κόσμο. Είναι σημαντικό να αναφερθεί πως πολλά βιβλία αυτού του είδους περιέχουν ιστορίες οι οποίες είναι από την λαϊκή παράδοση, ρεαλιστικές ή φανταστικές (Νατσιοπούλου, 2012).

2.2 Μειονεκτήματα Έντυπου Βιβλίου

Το βιβλίο έχει παρουσιάσει μια ραγδαία αλλαγή από την έντυπη μορφή του σε ηλεκτρονική. Πολλοί φαίνεται πως προτιμούν το νέο αυτό είδος, το ηλεκτρονικό, καθώς το έντυπο παρουσιάζει κάποια μειονεκτήματα (Θύμιου, 2014). Ένα μειονέκτημα που παρουσιάζει το έντυπο βιβλίο αφορά την μετακίνηση του. Πολλοί έχουν υποστηρίξει πως η χρήση και η μετακίνηση του καθίσταται πιο δύσκολη σε σύγκριση με το ηλεκτρονικό. Αυτό συμβαίνει διότι λαμβάνει μεγαλύτερο όγκο και η μετακίνηση πολλών έντυπων καθίσταται δύσκολη σε σχέση με το ηλεκτρονικό όπου πολλά βιβλία αποθηκεύονται σε μια μόνο ηλεκτρονική συσκευή (Κοίλια & Πανουσοπούλου, 2017).

Τα έξοδα τα οποία παρουσιάζονται στην παραγωγή ενός έντυπου βιβλίου αποτελούν ένα πολύ σημαντικό παράγοντα. Οι διαδικασίες που πραγματοποιούνται

για την διακίνηση καθώς και την πώληση παρουσιάζουν μεγάλα έξοδα (Hawkins, 2000). Ένα παράδειγμα αποτελούν τα έξοδα που αφορούν την ύλη, όπως είναι τα χαρτιά, που θα χρησιμοποιηθούν για την παραγωγή αυτών (Lam & Lam & Lam & McNaught, 2009). Οι διαδικασίες της διανομής τους είναι πολυέξοδες καθώς χρειάζονται κάποιον υλικό φορέα σε σύγκριση με το ηλεκτρονικό που χρειάζεται μόνο τον υπολογιστή (Κοΐλια & Πανουσοπούλου, 2017).

Ακόμη η ύλη που χρησιμοποιείται για την παραγωγή των έντυπων βιβλίων αποτελεί ένα σημαντικό μειονέκτημα. Αυτό συμβαίνει διότι με την μεγάλη χρήση πρώτων υλών που παρέχονται για την παραγωγή του έντυπου βιβλίου η διαδικασία αυτή μπορεί να επιφέρει πολύ σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Αυτή η θέση έρχεται σε αντίθεση με τα ηλεκτρονικά βιβλία τα οποία δεν χρειάζονται να ακολουθήσουν αυτήν την πορεία και για τον λόγο αυτό θεωρούνται πως δεν επιβαρύνουν αρνητικά το περιβάλλον (Θύμιου, 2014).

Η εύρεση ενός έντυπου βιβλίου αποτελεί επίσης ένα μειονέκτημα. Αυτό συμβαίνει διότι υπάρχει περιορισμός. Συγκεκριμένα ο αναγνώστης χρειάζεται να αναζητήσει το βιβλίο που επιθυμεί σε πολλά μέρη και βιβλιοθήκες. Η αναζήτηση του καθίσταται δυσκολότερη σε σύγκριση με το ηλεκτρονικό βιβλίο όπου παρέχεται η δυνατότητα γρηγορότερης εύρεσης του επιθυμητού βιβλίου (Κοΐλια & Πανουσοπούλου, 2017).

Ένα ακόμη πολύ σημαντικό μειονέκτημα που χαρακτηρίζει το έντυπο βιβλίο αφορά την φθορά που υφίσταται με το πέρασμα των χρόνων. Συγκεκριμένα λόγω της πολυετής χρήσης του το έντυπο βιβλίο χάνει την κατάσταση στην οποία βρισκόταν αρχικά (Καλαμάκης, 2016).

2.3 Πλεονεκτήματα Εντυπου Βιβλίου

Ένα πολύ σημαντικό πλεονέκτημα του έντυπου βιβλίου αποτελεί η αισθητική απόλαυση που παρέχει. Συγκεκριμένα η αναζήτηση ενός έντυπου βιβλίου, η

αποθήκευση, η αφή του, το ξεφύλλισμα, η προσοχή για να μην φθαρεί, η τοποθέτηση του αποτελούν ένα πολύ σημαντικό κομμάτι το οποίο μπορεί να το νιώσει κάποιος με ένα έντυπο βιβλίο. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με το ηλεκτρονικό όπου δεν μπορεί να ακολουθήσει κάποιος αυτές τις διαδικασίες (Κοΐλια & Πανουσοπούλου, 2017).

Ακόμη η ανάγνωση του είδους αυτού αποτελεί μια πολύ εύκολη διαδικασία καθώς δεν χρειάζεται κάποια συσκευή (Lam & Lam & Lam & McNaught, 2009). Ακόμη για την ανάγνωση ενός έντυπου βιβλίου δεν χρειάζονται κάποιες επιπλέον γνώσεις όπως συμβαίνει με ένα ηλεκτρονικό βιβλίο όπου ο αναγνώστης είναι πολύ σημαντικό να κατέχει γνώσεις ο οποίες κρίνονται απαραίτητες για την χρήση αυτού του είδους (Fall, 2005).

Τα έντυπα βιβλία δεν καταπατούν κάποια δικαιώματα και έχουν την μορφή και τη δομή που τους έχουν δοθεί αρχικά. Αυτό αποτελεί ένα πολύ σημαντικό πλεονέκτημα των βιβλίων αυτών καθώς δεν πραγματοποιούνται αλλοιώσεις (Κοΐλια & Πανουσοπούλου, 2017). Στα ηλεκτρονικά βιβλία λόγω της εύκολης επεξεργασίας και αναπαραγωγής υπάρχουν πολλές περιπτώσεις καταπάτησης πνευματικών δικαιωμάτων, αλλαγών χωρίς άδεια (Θύμιου, 2014).

Τα βιβλία από πολλά χρόνια πριν αποτελούν ένα πολύ σημαντικό παράγοντα για την κοινωνία. Συγκεκριμένα αυτά χρησιμοποιούνταν και συνεχίζουν να κατέχουν την πολύτιμη θέση της αποθήκευσης διαφόρων έργων. Συγκεκριμένα αυτά αποτελούν ένα ισχυρό αντικείμενο το οποίο χρησιμοποιείται για την καταγραφή, την αποθήκευση και στη συνέχεια την μετάδοση πολλών πληροφοριών (Hawkins, 2000).

Η ανάγνωση ενός έντυπου βιβλίου παρουσιάζει πολλά οφέλη σε ένα παιδί μικρής ηλικίας. Τα βιβλία και τα παραμύθια κατέχουν ιδιαίτερη σημασία για τα παιδιά καθώς έχει υποστηριχθεί πως η αναπαραγωγή τους εμφανίζει πολλά πλεονεκτήματα στη μάθηση (Κοΐλια & Πανουσοπούλου, 2017).

Συγκεκριμένα η ανάγνωση των έντυπων βιβλίων μπορεί να επιφέρει πολλά σημαντικά θετικά αποτελέσματα στα παιδιά προσχολικής ηλικίας. Έχει υποστηριχθεί πως λειτουργεί ενθαρρυντικά στην πρώιμη ανάγνωση καθώς και στην εκμάθηση της

γλώσσας. Ακόμη θεωρείται πως αποτελεί μια μορφή κοινωνικής αλληλεπίδρασης καθώς μέσω αυτού τα παιδιά έρχονται σε επαφή με την πολιτισμική τους κληρονομιά (Νατσιοπούλου, 2012).

Ο αναγνώστης μέσα από την ανάγνωση ενός έντυπου βιβλίου μπορεί να παρουσιάσει πολύ καλά αποτελέσματα στην ομιλία καθώς και στην γραφή. Συγκεκριμένα έχει υποστηριχθεί πως η διαδικασία αυτή μπορεί να ωφελήσει καθώς μέσω του τρόπου αυτού αυξάνεται το λεξιλόγιο του. Ακόμη έχει φανεί πως η ανάγνωση ενός βιβλίου μπορεί να βοηθήσει τον μαθητή στην κατανόηση και επεξήγηση ενός κειμένου, στην ανάπτυξη και στην οργάνωση των σκέψεων του (Κοΐλια & Πανουσοπούλου, 2017).

Έχει υποστηριχθεί πως η χειρόγραφη γραφή και η ανάγνωση διάφορων έντυπων βιβλίων λειτουργεί πολύ θετικά στην οργάνωση της σκέψης των μικρών παιδιών. Πιο συγκεκριμένα η παραπάνω διαδικασία μπορεί να βοηθήσει την μνήμη των παιδιών. Αυτό πραγματοποιείται διότι με τον τρόπο αυτό τα παιδιά μαθαίνουν να αναλύουν περισσότερο μια πληροφορία που δέχονται, να την αναλύουν σφαιρικά (Κοΐλια & Πανουσοπούλου, 2017).

Ακόμη έχει φανεί πως η ανάγνωση ιστοριών σε παιδιά μικρής ηλικίας λειτουργεί θετικά στην ανάπτυξη της γλώσσας. Μέσω αυτής της διαδικασίας τα παιδιά έρχονται σε επαφή με το βιβλίο και εξοικειώνονται με αυτό. Ωστόσο έρευνα έχει δείξει πως το παραδοσιακό βιβλίο και η ανάγνωση αυτού από κάποιον ενήλικα έχει ως αποτέλεσμα περισσότερο την συμμετοχή του μαθητή. Δημιουργείται ένας πολύ σημαντικό διάλογος (Natsiopolou & Vitoulis & Bletsou, 2017).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Ηλεκτρονικό Βιβλίο

Ηλεκτρονικό βιβλίο (e – book) ορίζεται το βιβλίο το οποίο είναι γραμμένο σε ψηφιακή μορφή (Καυκάκη, 2018). Ακόμη θεωρείται το βιβλίο στο οποίο έχει πραγματοποιηθεί αλλαγή από παραδοσιακή - έντυπη μορφή σε ηλεκτρονική (Κοΐλια & Πανουσοπούλου, 2017). Συγκεκριμένα η αναπαράσταση αυτού του είδος βιβλίων πραγματοποιείται μέσω του ηλεκτρονικού υπολογιστή καθώς και διαφόρων άλλων τεχνολογικών μέσων (Hawkins, 2000). Είναι σημαντικό να αναφερθεί πως το ηλεκτρονικό βιβλίο δεν συνιστά απαραίτητο και αναγκαίο την ύπαρξη του και σε τυπωμένο, έντυπο βιβλίο (Καυκάκη, 2018). Μπορεί δηλαδή να δημιουργηθεί από την αρχή σε αυτή την μορφή χωρίς να υπάρχει έντυπη (Λιοντάκης, 2011).

Είναι σημαντικό να αναφερθεί πως οι πρώτες προσπάθειες ώστε να ψηφιοποιηθούν τα ηλεκτρονικά βιβλία πραγματοποιήθηκαν το 1970. Το πρώτο ηλεκτρονικό βιβλίο εμφανίστηκε το 1987. Ωστόσο με την έξαρση του διαδικτύου το 1990 η διαδικασία αυτή υπήρξε ευκολότερη. Έτσι πολλοί εκδότες προχωρούσαν στην μετατροπή πολλών παραδοσιακών βιβλίων σε ηλεκτρονική μορφή (Κοΐλια & Πανουσοπούλου, 2017). Τα επόμενα χρόνια πολλές βιβλιοθήκες άρχισαν να παρέχουν δωρεάν πολλά ηλεκτρονικά βιβλία, να δανείζουν και να δίνουν την δυνατότητα να τα κατεβάζουν στον υπολογιστή τους (Λιοντάκης, 2011).

Η τεχνολογία λόγω της ραγδαίας εξέλιξης που παρουσιάζει τις τελευταίες δεκαετίες μας έχει εμφανίσει μια εξέλιξη του βιβλίου και συγκεκριμένα μας έχει παρουσιάσει ένα νέο είδος του το ηλεκτρονικό (Κοΐλια & Πανουσοπούλου, 2017). Η εξέλιξη αυτή πραγματοποιήθηκε διότι λόγω της τεχνολογίας υπήρχε η δυνατότητα πρόσβασης σε οποιαδήποτε πληροφορία. Έτσι πολλοί λόγω αυτού είχαν την επιθυμία να εντάξουν τα βιβλία τους στον ηλεκτρονικό κόσμο (Καλαμάκης, 2016).

Με την εξέλιξη της τεχνολογίας αυξήθηκε το ενδιαφέρον και για την

μετατροπή διάφορων παραμυθιών σε ψηφιακή μορφή. Ιδιαίτερα πολλοί θέλησαν να μετατρέψουν πολλά έντυπα παραμύθια σε ηλεκτρονική μορφή αλλά και να δημιουργήσουν διάφορα διαδραστικά παραμύθια. Η είσοδος των παραμυθιών στις αίθουσες των σχολείων υποστηρίχθηκε ότι παρουσίασε βελτίωση στα επίπεδα κατανόησης (Αλμπιόντα, 2018).

Η εξέλιξη αυτή με τις αλλαγές που προκλήθηκαν στο βιβλίο έχει παρουσιάσει τις διαφορές που υπάρχουν μεταξύ των δυο αυτών ειδών. Συγκεκριμένα η χρήση, η ανάγνωση, η δομή που εμφανίζει τόσο το έντυπο όσο και το ηλεκτρονικό βιβλίο παρουσιάζουν μια διαφορετική εμπειρία στον αναγνώστη (Lam & Lam & Lam & McNaught, 2009). Συνεπώς είναι επόμενο να αναφερθεί πως υπάρχουν πολλές απόψεις που σχετίζονται με τα πλεονεκτήματα καθώς και τα μειονεκτήματα του ηλεκτρονικού βιβλίου αλλά και με την συνύπαρξη των δυο αυτών ειδών (Κοΐλια & Πανουσοπούλου, 2017).

2.2 Μειονεκτήματα Ηλεκτρονικού Βιβλίου

Πολλοί οι οποίοι υποστηρίζουν το έντυπο βιβλίο θεωρούν πως η χρήση των ηλεκτρονικών βιβλίων είναι αρνητική καθώς με την μορφή αυτή το βιβλίο χάνει την αξία του καθώς και την μορφή του (Κοΐλια & Πανουσοπούλου, 2017). Είναι σημαντικό να αναφερθεί πως πολλές φορές έχουν πραγματοποιηθεί αλλαγές στο περιεχόμενο ενός ηλεκτρονικού βιβλίου χωρίς την άδεια του συγγραφέα καθώς και του εκδότη (Θύμιου, 2014). Ακόμη έχει υποστηριχθεί πως υπάρχουν πολλές περιπτώσεις που αφορούν κλοπές διάφορων περιεχομένων (Hay & Rasmussen, 2006).

Κυριαρχούν επίσης πολλές αντιδράσεις διαφόρων συγγραφέων καθώς και εκδοτών που αφορούν το θέμα της πειρατείας και των πνευματικών δικαιωμάτων των ηλεκτρονικών βιβλίων που κάνουν την εμφάνισή τους σε διάφορες συσκευές (Hay & Rasmussen, 2006). Πολύ συχνά παρατηρείται πως αρκετές ιστοσελίδες στο Internet

παρουσιάζουν εκδόσεις ηλεκτρονικών βιβλίων οι οποίες είναι πειρατικές καταπατώντας με τον τρόπο αυτό τα πνευματικά δικαιώματα του συγγραφέα (Θύμιου, 2014). Παράδειγμα αποτελεί ότι πολλοί συγγραφείς λόγω της εξέλιξης που παρουσίασαν τα ηλεκτρονικά βιβλία και λόγω των μεγάλων πωλήσεων που εμφάνισαν επέλεξαν να τοποθετήσουν τα βιβλία τους στο Internet μόνοι τους χωρίς κάποια εκδοτική εταιρία και χωρίς κάποια άδεια (Λιοντάκης, 2011).

Ακόμη ένα αρνητικό του ηλεκτρονικού βιβλίου αποτελεί το γεγονός πως για να έρθει κάποιος σε επαφή με αυτό κρίνεται αναγκαίο να διαθέτει κάποια ηλεκτρονική συσκευή (Κοΐλια & Πανουσοπούλου, 2017). Ακόμη πιο δύσκολο κρίνεται το γεγονός πως ορισμένα ηλεκτρονικά βιβλία χρειάζονται απαραίτητα συγκεκριμένα λογισμικά για την ανάγνωση αυτών. Τα λογισμικά αυτά πολλές φορές δημιουργούν προβλήματα στον χρήστη που τα χρησιμοποιεί (Hay & Rasmussen, 2006). Θεωρείται πως η διαδικασία αυτή είναι δύσκολη, χρονοβόρα και προκαλεί δυσάρεστα συναισθήματα (Lam & Lam & Lam & McNaught, 2009). Αυτά έχουν ως αποτέλεσμα να δυσκολεύουν την χρήση του είδους αυτού και να λειτουργούν ως μειονεκτήματα (Hay & Rasmussen, 2006).

Οι ηλεκτρονικές συσκευές λόγω των εξελίξεων της τεχνολογίας καθίστανται μη λειτουργικές να ανταποκριθούν σωστά σε ένα ηλεκτρονικό βιβλίο (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2009). Συγκεκριμένα η αντοχή τους στο χρόνο δεν είναι πολύ μεγάλη και αυτό έχει ως αποτέλεσμα να θεωρείται πως οι συσκευές αυτές λόγω της μη αντοχής τους καθώς και της πολυέξοδης συντήρησής τους δεν τίθενται ικανές να ανταποκριθούν σε αυτό το είδος βιβλίου (Λιοντάκης, 2011).

Οι συσκευές αυτές που χρησιμοποιούνται για την ανάγνωση διαφόρων ηλεκτρονικών βιβλίων μπορεί να καταστραφούν. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μην υπάρχει η δυνατότητα ανάγνωσης βιβλίων τη δεδομένη στιγμή. Ακόμη αυτό φέρει ως συνέπεια να χαθεί εξολοκλήρου η αποθήκευση των βιβλίων που έχουν πραγματοποιηθεί στην συσκευή αυτή καθώς και διάφορες σημειώσεις πάνω σε αυτό (Κοΐλια & Πανουσοπούλου, 2017).

Στην εκπαιδευτική διαδικασία η χρήση των ηλεκτρονικών βιβλίων έχει

φανερώσει μέσω διάφορων καταστάσεων πως υπάρχουν κάποιες δυσκολίες. Συγκεκριμένα η μορφή αυτών των βιβλίων καθώς και η συνεχής εξέλιξη της τεχνολογίας αντανακλά την δυσκολία χρήσης τους από τους εκπαιδευτικούς. Υπάρχουν κάποιοι εκπαιδευτικοί οι οποίοι παρουσιάζουν δυσκολίες στο να ανταπεξέλθουν ικανά στο νέο αυτό είδος λόγω των ελλιπών γνώσεων (McFall, 2005).

Πολλοί αναγνώστες και συγκεκριμένα παιδιά μικρής ηλικίας εμφανίζουν προβλήματα στην ανάγνωση ενός ηλεκτρονικού βιβλίου. Αυτό συμβαίνει διότι πολύ θεωρούν την διαδικασία αυτή πολύ κουραστική. Συγκεκριμένα τα μικρά γράμματα, οι μακριές προτάσεις και η μικρή οθόνη τους δημιουργεί συναισθήματα κούρασης (Lam & Lam & Lam & McNaught, 2009). Ακόμη η ανάλυση ενός ηλεκτρονικού βιβλίου έχει υποστηριχθεί πως παρουσιάζεται πολύ χαμηλότερη σε σύγκριση με ένα έντυπο (Θύμιου, 2014). Έτσι υπάρχει το συμπέρασμα πως η διαδικασία αυτή δεν είναι αποτελεσματική (Lam & Lam & Lam & McNaught, 2009).

Τέλος, είναι πολύ σημαντικό να αναφερθεί πως τα ηλεκτρονικά βιβλία δεν παρουσιάζουν την ίδια απόλαυση με ένα έντυπο βιβλίο. Συγκεκριμένα ο αναγνώστης δεν μπορεί να συνδεθεί με αυτό ολοκληρωτικά. Δεν έχει την δυνατότητα να το αγοράσει, να το αγγίξει, να το μυρίσει, να το ξεφυλλίσει και να το προσέξει από την φθορά του χρόνου όπως θα γινόταν με ένα έντυπο βιβλίο (Κοίλια & Πανουσοπούλου, 2017).

2.3 Πλεονεκτήματα Ηλεκτρονικού Βιβλίου

Το ηλεκτρονικό βιβλίο παρέχει πολλές διευκολύνσεις. Συγκεκριμένα μέσω αυτού μπορούν να πραγματοποιηθούν πολλές ενέργειες. Ο αναγνώστης έχει την δυνατότητα να παρακολουθεί ένα κείμενο το οποίο μπορεί να είναι είτε ψηφιακό είτε διαδραστικό είτε πολυμεσικό. Έχει την δυνατότητα να δημιουργήσει διάφορες σημειώσεις πάνω σε αυτό, να αναζητήσει κάτι που τον ενδιαφέρει, να αποθηκεύσει, να αλληλεπιδράσει με αυτόν (Καυκάκη, 2018). Επίσης μπορεί να εκτυπώσει, να

πραγματοποιήσει αλλαγές που σχετίζονται με την μορφή, να μεταφράσει, να αντιγράψει (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2009). Ακόμη, λόγω της ευχρηστίας που το διέπει, ο αναγνώστης μπορεί να το χρησιμοποιήσει από διαφορετικές εφαρμογές (Λιοντάκης, 2011).

Ο αναγνώστης μέσα από αυτή την εξέλιξη που έχει πραγματοποιηθεί έχει την δυνατότητα να επιλέγει κάθε φορά αυτό που τον βολεύει ή τον ευχαριστεί (Κοίλια & Πανουσοπούλου, 2017). Συγκεκριμένα, ο αναγνώστης έχει την δυνατότητα να βρει το βιβλίο που τον ενδιαφέρει όχι μόνο σε βιβλιοθήκες και σχολικές αίθουσες αλλά και σε διάφορες ηλεκτρονικές συσκευές (Lam & Lam & Lam & McNaught, 2009). Επίσης έχει την ευχρηστία να αποθηκεύσει το βιβλίο του όχι μόνο στον προσωπικό του χώρο αλλά και στην ηλεκτρονική του συσκευή (Κοίλια & Πανουσοπούλου, 2017).

Η αποθήκευση των ηλεκτρονικών βιβλίων σε μια συσκευή παρουσιάζει πολύ σημαντικές διευκολύνσεις καθώς εμφανίζεται πολύ πιο εύκολη η μετακίνηση αρχείων από ότι η μεταφορά αυτών σε έντυπη μορφή (Θύμιου, 2014). Συγκεκριμένα η μετακίνηση αυτή πραγματοποιείται και σε συσκευές οι οποίες είναι φορητές (Lam & Lam & Lam & McNaught, 2009). Ακόμη είναι σημαντικό να αναφερθεί πως το νέο αυτό είδος βοηθάει και στην εξοικονόμηση του χώρου. Συγκεκριμένα τα έντυπα βιβλία καταλαμβάνουν αρκετό χώρο σε αντίθεση με τα ηλεκτρονικά που παραμένουν αποθηκευμένα σε μια ηλεκτρονική συσκευή (Θύμιου, 2014).

Η αναζήτηση και η πρόσβαση στο βιβλίο που κάποιος επιθυμεί καθίσταται ευκολότερη σε αυτό το είδος, την ηλεκτρονική μορφή. Η διαδικασία αυτή καθώς και η ανάκτηση ενός ηλεκτρονικού βιβλίου καθίσταται μια πολύ ευκολότερη λύση από ότι η πράξη για ένα παραδοσιακό βιβλίο (Hawkins, 2000). Ακόμη, ένα πολύ σημαντικό πλεονέκτημα του είδος αυτού είναι πως ένα ηλεκτρονικό βιβλίο μπορούν να το διαχειριστούν και να έχουν πρόσβαση σε αυτό ταυτόχρονα περισσότερα από ένα άτομο (Καλαμάκης, 2016).

Ακόμη ένα θετικό που παρουσιάζουν τα ηλεκτρονικά βιβλία αποτελεί το

γεγονός πως ο χρήστης βρίσκεται συνεχώς μέσα στην ροή των πραγμάτων. Συγκεκριμένα υπάρχει δυνατότητα επίβλεψης των νέων και συνεχών εκδόσεων που σχετίζονται με τα θέματα που απασχολούν τον χρήστη (Λιοντάκης, 2011). Οι εκδόσεις των βιβλίων αυτών έχει υποστηριχθεί πως εμφανίζουν αρκετά μεγάλη ανάπτυξη για τον λόγο ότι η δημοσίευση τους μπορεί να πραγματοποιηθεί σε πολύ πιο γρήγορους ρυθμούς από ότι θα γινόταν με κάποιο έντυπο βιβλίο (Lam & Lam & Lam & McNaught, 2009). Η αμεσότητα δηλαδή του ηλεκτρονικού βιβλίου αποτελεί ένα πολύ σημαντικό πλεονέκτημα (Ανδρέου, 2010).

Ένα πολύ θετικό και σημαντικό σημείο του ηλεκτρονικού βιβλίου αποτελεί το γεγονός πως με αυτή την μορφή του το βιβλίο δεν φθείρεται (Καλαμάκης, 2016). Συγκεκριμένα, το βιβλίο όταν βρίσκεται σε ηλεκτρονική μορφή δεν υφίσταται την φθορά που θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί σε ένα έντυπο βιβλίο από την πολύχρονη χρήση του (Ανδρέου, 2010). Αντίθετα, με τον τρόπο αυτό το ηλεκτρονικό βιβλίο διασφαλίζει την γνώση που παρέχεται (Θύμιου, 2014).

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να αναφερθεί πως η μετατροπή ενός έντυπου βιβλίου σε ηλεκτρονικό πραγματοποιείται και για τα παλιά βιβλία λόγω της φθοράς. Αυτό είναι ένα σημαντικό πλεονέκτημα του ηλεκτρονικού βιβλίου καθώς μέσω αυτού σώζεται το περιεχόμενο σπάνιων βιβλίων και παρέχεται η δυνατότητα να βρεθούν πιο κοντά σε αυτά περισσότερα άτομα (Λιοντάκης, 2011).

Η μετατροπή αυτή καθίσταται ιδιαίτερα σημαντική και για τα άτομα τα οποία παρουσιάζουν κάποιες δυσκολίες. Συγκεκριμένα ένα ηλεκτρονικό βιβλίο μπορεί να βοηθήσει άτομα τα οποία παρουσιάζουν κάποιες ιδιαίτερες ανάγκες ως προς την όραση τους. Έχει υποστηριχθεί πως και άτομα τα οποία είναι τυφλά μπορούν να διαβάσουν ένα ηλεκτρονικό βιβλίο μέσω ειδικών μηχανημάτων (Λιοντάκης, 2011). Πολλά ηλεκτρονικά βιβλία για το λόγο αυτό έχουν και ακουστική λειτουργία (Θύμιου, 2014).

Η μετατροπή αυτή καθίσταται ωφέλιμη όχι μόνο για τα άτομα με προβλήματα στην όραση τους αλλά και για άτομα τα οποία έχουν δυσλεξία (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2009). Συγκεκριμένα λόγω του πολυμεσικού υλικού και άλλων

λειτουργιών η μάθηση στα άτομα αυτά μπορεί να διευκολυνθεί. Έρευνες στο εξωτερικό έχουν δείξει πως η μετατροπή ενός έντυπου βιβλίου σε ηλεκτρονικό σε άτομα με κάποιες ιδιαιτερότητες έχει επιφέρει θετικά αποτελέσματα (Καλαμάκης, 2016).

Υπάρχουν επίσης διάφορα ηλεκτρονικά βιβλία τα οποία περιέχουν ηχητικές παρατηρήσεις και ηχητικό υλικό με σκοπό να βοηθήσουν το παιδί να κατανοήσει καλύτερα αυτό που βλέπει καθώς και να λυθούν ευκολότερα ορισμένες απορίες. Όλη αυτή η διαδικασία ενισχύει την μάθηση των παιδιών και τους δίνει την δυνατότητα να προχωρήσουν με πιο εύκολο τρόπο παραπέρα (Λιοντάκης, 2011).

Ακόμη, ένα πολύ θετικό σημείο του ηλεκτρονικού βιβλίου καθίσταται η όρεξη και η γνώση που έχουν οι μαθητές από μικρή ηλικία να ασχοληθούν με αυτό. Σήμερα από μικρή ηλικία τα παιδιά έρχονται σε επαφή με τον ψηφιακό κόσμο (Θύμιου, 2014). Έτσι λόγω του ότι γνωρίζουν πλέον σε πολύ καλό βαθμό να διαχειρίζονται διάφορες ηλεκτρονικές συσκευές είναι περισσότερο δεκτικοί σε αυτό και έχουν περισσότερη όρεξη. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να υπάρχουν καλύτερα αποτελέσματα στην μάθηση τους (Αλμπιόντα, 2018).

Το είδος αυτού του βιβλίου δεν θεωρείται στατικό αλλά αντιθέτως θεωρείται ένα διαδραστικό είδος που επιφέρει πολλά πλεονεκτήματα στην διδασκαλία καθώς διευκολύνει την μάθηση των παιδιών (Καλαμάκης, 2016). Συγκεκριμένα αυτό αποτελείται από μια ποικιλία χαρακτηριστικών σε αντίθεση με το παραδοσιακό. Μπορεί να περιλαμβάνει ομιλία, μουσική καθώς και διάφορες κινούμενες εικόνες (Brewster & Clark & Crawford & Marino, 2004). Αυτή η μορφή βιβλίου λειτουργεί ως ένα εργαλείο γνώσης καθώς και ως ένα περιβάλλον κατάλληλο για να λειτουργήσει ένας μαθητής αποκτώντας την μάθηση (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2009). Άλλωστε έχει υποστηριχθεί πως το είδος αυτού του βιβλίου μπορεί να παρέχει πολλές δυνατότητες στην μάθηση καθώς και στην διδασκαλία (Βασιλείου, 2009).

Τα παιδιά προσχολικής ηλικίας έρχονται σε επαφή και αλληλεπιδρούν καθημερινά με κινούμενα σχέδια σε διάφορα ηλεκτρονικά βιβλία. Έρευνα έχει φανερώσει πως το είδος αυτού του βιβλίου δεν παρουσιάζει μειονεκτήματα.

Συγκεκριμένα έχει φανερωθεί πως οι εικόνες που παρουσιάζονται δεν αποσπών την συγκέντρωση των παιδιών από την ακρόαση και γενικότερα από την εκπαιδευτική πράξη και πως η εικόνα δεν λειτουργεί αρνητικά σε ότι αφορά την κατανόηση της ιστορίας (Bus & De Jong, 2011).

Οι διάφορες εικόνες, οι ήχοι, τα χρώματα των ηλεκτρονικών βιβλίων μπορούν να τραβήξουν την προσοχή των παιδιών και να ενεργοποιήσουν, να αναπτύξουν το ενδιαφέρον τους για τα βιβλία καθώς και για την ανάγνωση. Αυτό μπορεί να λειτουργήσει θετικά καθώς τα παιδιά δίνουν λόγω αυτού ιδιαίτερη σημασία στο βιβλίο που παρουσιάζεται και συγκεντρώνονται για αρκετά μεγάλο διάστημα (Νατσιοπούλου, 2012).

Ένα ακόμη θετικό που παρουσιάζεται να έχουν τα ηλεκτρονικά βιβλία σχετίζονται με τις επιπτώσεις που μπορούν να προκληθούν στο περιβάλλον. Ένα ηλεκτρονικό βιβλίο δεν παρουσιάζει τις ίδιες ανάγκες ως προς την παραγωγή του με ένα έντυπο. Συγκεκριμένα, για την παραγωγή του ηλεκτρονικού βιβλίου δεν θα χρησιμοποιηθούν ύλες που θα χρησιμοποιούσαν στο έντυπο και αυτό κατά συνέπεια έχει ως αποτέλεσμα να μην υπάρξουν περιβαλλοντικές επιπτώσεις όπως είναι η χρήση χαρτιού και άλλων πρώτων υλών (Θύμιου, 2014). Για τον λόγο αυτό θεωρείται οικολογικό (Κοΐλια & Πανουσοπούλου, 2017).

Η παραγωγή του ηλεκτρονικού βιβλίου όπως επίσης η αποθήκευση, η διακίνηση και η πώληση του παρουσιάζει μικρότερο κόστος σε σύγκριση με το έντυπο βιβλίο (Hawkins, 2000). Αυτό συμβαίνει διότι το ηλεκτρονικό βιβλίο δεν παρουσιάζει τις ίδιες ανάγκες με το έντυπο με αποτέλεσμα τα έξοδα για την δημιουργία του να είναι μικρότερα (Καλαμάκης, 2016). Ένα παράδειγμα αποτελεί το μεγάλο κόστος που παρουσιάζεται στα χαρτιά, στις σελίδες, που χρησιμοποιούνται στα έντυπα βιβλία το οποίο δεν παρουσιάζεται στα ηλεκτρονικά (Lam & Lam & Lam & McNaught, 2009). Σε αντίθεση το κόστος που παρουσιάζεται για το νέο αυτό είδος είναι μηδαμινό (Κοΐλια & Πανουσοπούλου, 2017).

Ακόμη το νέο αυτό είδος, το ηλεκτρονικό βιβλίο, παρουσιάζει πλεονεκτήματα και ως προς την έκπτωση του. Συγκεκριμένα τα βιβλία αυτά διατίθενται και

πωλούνται βασισμένα στην ζήτηση που παρουσιάζουν σε αντίθεση με τα πολυάριθμα αποθέματα των έντυπων βιβλίων που παραμένουν σε αποθήκες έως την πώληση τους (Θύμιου, 2014).

2.4 Απόψεις για την συνδυαστική χρήση Εντυπου και Ηλεκτρονικού Βιβλίου

Όσον αφορά την συνδυαστική χρήση έντυπου και ηλεκτρονικού βιβλίου έχει υποστηριχθεί πως η εμφάνιση του νέου αυτού είδους δεν λειτουργεί ως αντικαταστάτης του παραδοσιακού - έντυπου αλλά αντίθετα λειτουργεί συμπληρωματικά σε αυτό ενισχύοντας με τον τρόπο αυτό την μάθηση (Κοΐλια & Πανουσοπούλου, 2017). Συγκεκριμένα ένα ηλεκτρονικό βιβλίο μπορεί να ενισχύσει τις πωλήσεις του ίδιου βιβλίου σε έντυπη μορφή. Αυτό έχει φανεί πως μπορεί να συμβεί παρέχοντας δωρεάν ένα δείγμα του έντυπου βιβλίου σε ηλεκτρονική μορφή (Θύμιου, 2014).

Το ηλεκτρονικό βιβλίο λειτουργεί ως ένα υλικό το οποίο υποστηρίζει το έντυπο βιβλίο μέσα στην τάξη και σε όλη τη διαδικασία της διδασκαλίας. Ωστόσο το είδος αυτό μπορεί να λειτουργήσει και ως ένα είδος εργαλείου και να βοηθήσει τον μαθητή και στο σπίτι του. Συγκεκριμένα το ηλεκτρονικό βιβλίο, το οποίο θα παρουσιάσει αυτό που υποστηρίζει με διαδραστικά πολυμέσα, σε συνεργασία με το έντυπο βιβλίο μπορεί να φέρει πολύ καλά αποτελέσματα στην μάθηση όπως για παράδειγμα είναι η αποφυγή των μαθητών από την απομνημόνευση ενός κειμένου (Καλαμάκης, 2016).

Είναι σημαντικό να αναφερθεί πως το νέο αυτό είδος το ηλεκτρονικό βιβλίο παρέχει την δυνατότητα, όπως ακριβώς και το παραδοσιακό, να παρουσιάζει τις πληροφορίες μέσω κειμένου καθώς και διάφορων εικόνων (Brewster & Clark & Crawford & Marino, 2004).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Απόψεις Παιδαγωγών Προσχολικής Ηλικίας

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να εμφανιστούν οι απόψεις που έχουν εκπαιδευτικοί της προσχολικής αγωγής σχετικά με το ηλεκτρονικό βιβλίο (e – book). Συγκεκριμένα, κλήθηκαν δέκα (10) εκπαιδευτικοί να απαντήσουν σε ένα ερωτηματολόγιο. Αυτό είχε ως στόχο να καταδείξει και να εξετάσει τις απαντήσεις που δόθηκαν και στη συνέχεια να καταλήξει σε ένα συμπέρασμα το οποίο θα φανερώνει τις γνώμες και την στάση που κρατούν απέναντι στο ηλεκτρονικό βιβλίο.

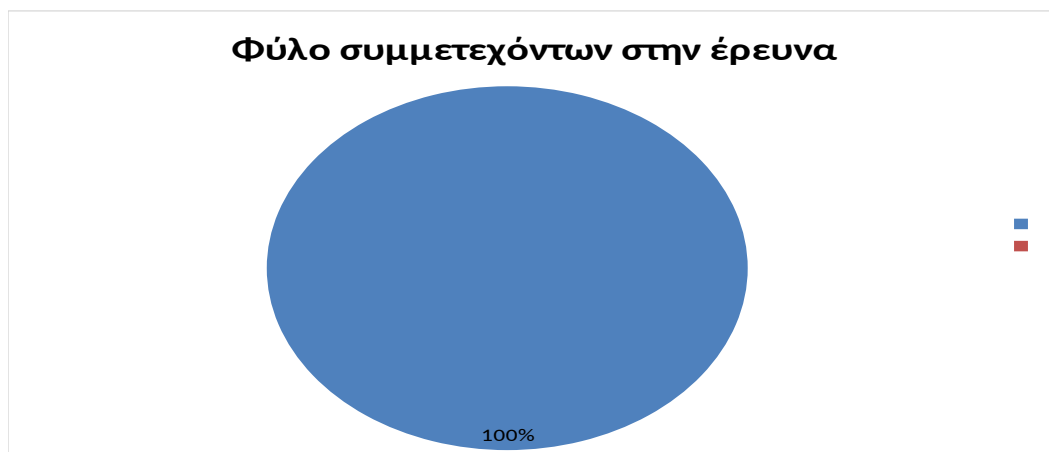
Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε εφαρμόστηκε σε Παιδικούς Σταθμούς του Δήμου Παιονίας. Το δείγμα αποτέλεσαν 10 παιδαγωγοί προσχολικής αγωγής οι οποίοι κλήθηκαν να συμπληρώσουν ένα ερωτηματολόγιο. Το ερωτηματολόγιο αυτό αποτελούνταν από 28 ερωτήσεις και αφορούσε το ηλεκτρονικό βιβλίο. Η συγκεκριμένη έρευνα εξ αρχής έπρεπε να εκτελεσθεί μέσω συνεντεύξεων. Ωστόσο έπειτα από επικοινωνία με τις αρμόδιες παιδαγωγούς στους συγκεκριμένους παιδικούς σταθμούς δεν ήταν επιθυμητή η συνέντευξη και αιτήθηκε η εκτέλεση της έρευνας μέσω ερωτηματολογίου. Ο αριθμός των ερωτηματολογίων ήταν σύνολο 15 όμως λόγω του μικρού δυναμικού η έρευνα περιορίστηκε σε 10 ερωτηματολόγια. Η πτυχιακή αυτή εργασία βασίστηκε εξ ολοκλήρου σε αυτού του είδους έρευνα, το ερωτηματολόγιο, το οποίο μοιράστηκε στους παιδαγωγούς προσχολικής αγωγής τον Ιούνιο του 2018.

Η διεξαγωγή αυτής της έρευνας εφαρμόστηκε στα πλαίσια του ερωτηματολογίου. Οι απόψεις των εκπαιδευτικών προσχολικής αγωγής που συμμετείχαν στην έρευνα καθώς και τα συμπεράσματα, εμφανίστηκαν από τις απαντήσεις που έδωσαν σε αυτό.

Αποτελέσματα

Το δείγμα που συμπλήρωσε το ερωτηματολόγιο αποτελούν 10 παιδαγωγοί προσχολικής αγωγής. Παρατηρώντας τον Πίνακα 1 που αφορά το Φύλο των συμμετεχόντων που συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο διαπιστώνουμε πως οι απαντήσεις δόθηκαν από 10 σε σύνολο γυναίκες. Επομένως κατανοούμε πως το 100% των παιδαγωγών προσχολικής αγωγής που συμμετείχαν στην έρευνα ήταν γυναίκες.

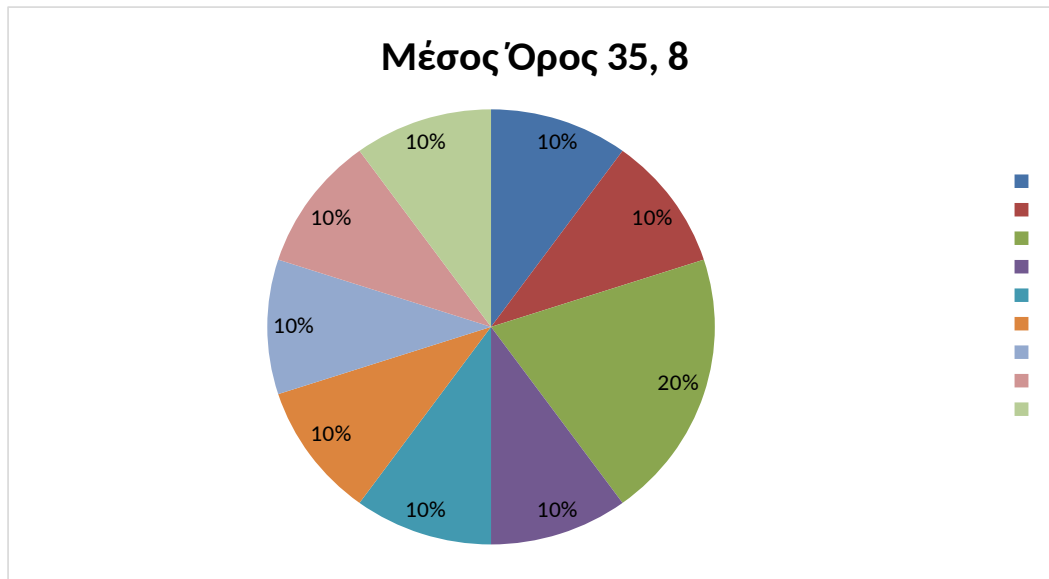
Πίνακας 1 : Φύλο συμμετεχόντων στην έρευνα

Σύμφωνα με τον Πίνακα 2 που αφορά την ηλικία των παιδαγωγών προσχολικής αγωγής που συμμετείχαν στην έρευνα φαίνεται πως ο μέσος όρος της ηλικίας τους είναι 35,8. Οι ηλικίες των συμμετεχόντων είναι οι εξής: 21 χρονών, 24 χρονών, 25 χρονών, 25 χρονών, 26 χρονών, 28 χρονών, 44 χρονών, 50 χρονών, 55 χρονών και 60 χρονών.

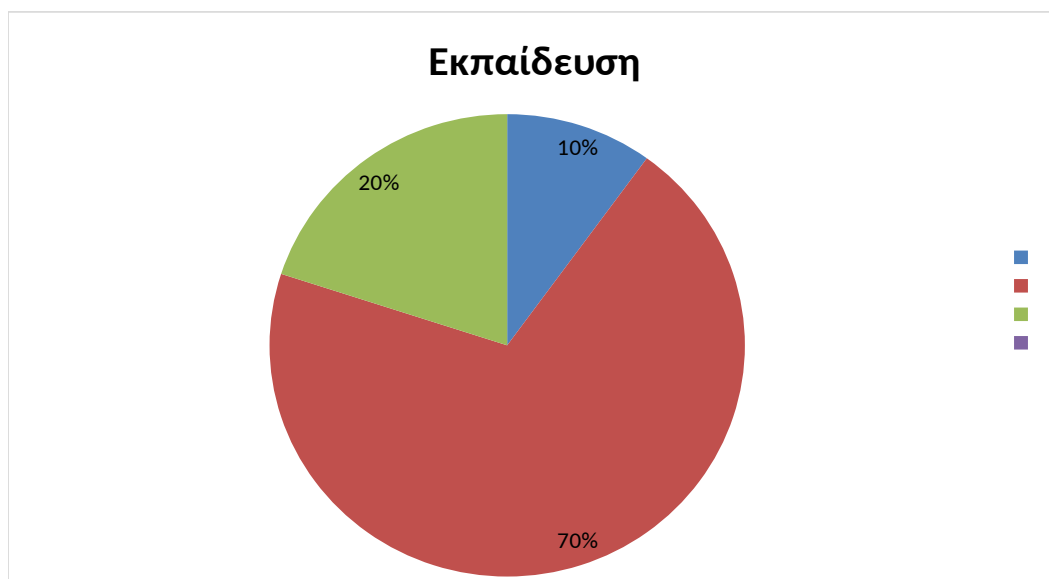
Πίνακας 2 : Ηλικία συμμετεχόντων στην έρευνα

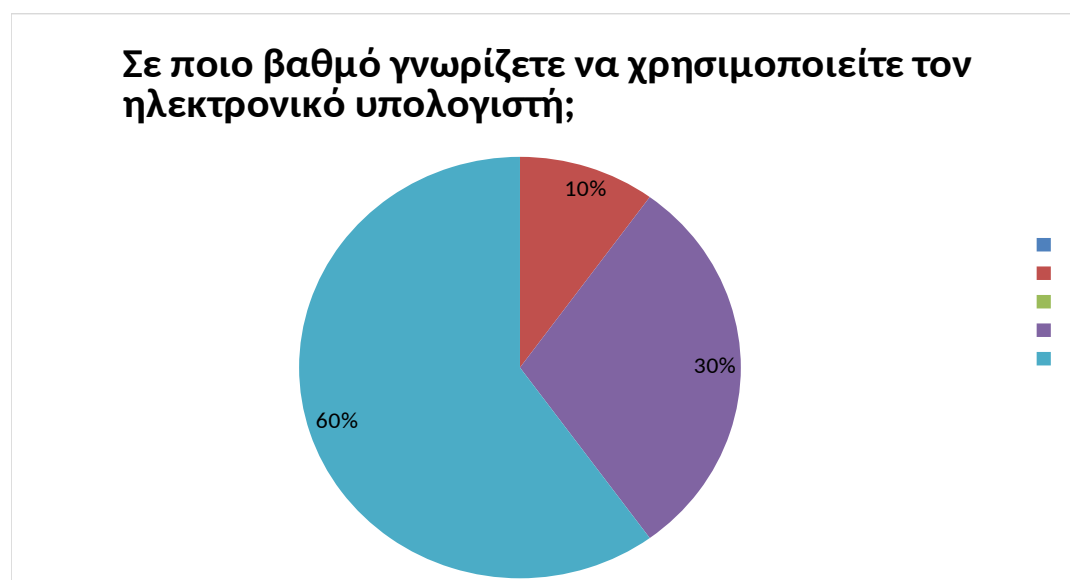
Ο Πίνακας 3 παρουσιάζει την εκπαίδευση που έχουν οι παιδαγωγοί προσχολικής αγωγής οι οποίοι συμμετείχαν στην έρευνα που αφορούσε το ηλεκτρονικό και το έντυπο βιβλίο. Συγκεκριμένα φαίνεται πως το 70% των γυναικών που έχουν συμπληρώσει το ερωτηματολόγιο είναι απόφοιτοι Πανεπιστημίου, το 20% έχουν Μεταπτυχιακό και ένα 10% είναι απόφοιτοι Λυκείου. Ωστόσο καμία παιδαγωγός δεν παρουσιάζεται να είναι κάτοχος Διδακτορικού.

Πίνακας 3: Εκπαίδευση συμμετεχόντων στην έρευνα

Ο Πίνακας 4 μας φανερώνει τα αποτελέσματα από την τέταρτη ερώτηση του ερωτηματολογίου που σχετίζεται με τον ηλεκτρονικό υπολογιστή. Συγκεκριμένα στην ερώτηση «Σε ποιο βαθμό γνωρίζετε να χρησιμοποιείται τον ηλεκτρονικό υπολογιστή;» φαίνεται πως οι περισσότεροι παιδαγωγοί προσχολικής αγωγής με ποσοστό 60% μπορούν να χειρίζονται πολύ καλά έναν ηλεκτρονικό υπολογιστή όπως επίσης και το 30% μπορεί να τον χειρίζεται καλά. Ωστόσο ένα ποσοστό 10% απάντησε πως γνωρίζει λίγο να χρησιμοποιεί ένα ηλεκτρονικό υπολογιστή. Από τον πίνακα διαπιστώνεται πως στο σύνολο η γνώση που διαθέτουν σχετικά με έναν ηλεκτρονικό υπολογιστή είναι σε καλά ποσοστά.

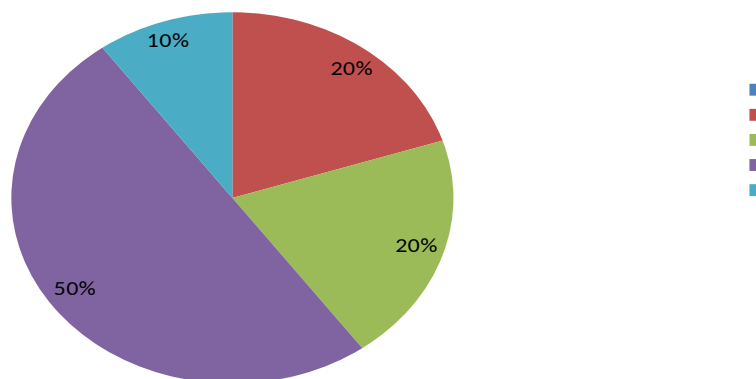
Πίνακας 4: Σε ποιο βαθμό γνωρίζετε τον ηλεκτρονικό υπολογιστή;

Ως προς τον Πίνακα 5 διαπιστώνουμε κατά πόσο οι εκπαιδευτικοί που συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο διαβάζουν ηλεκτρονικά κείμενα. Από τον πίνακα κατανοούμε πως το μεγαλύτερο ποσοστό 50% διαβάζουν πολύ ηλεκτρονικά κείμενα, το 10% πάρα πολύ και το 20% αρκετά. Ωστόσο υπάρχει και ένα ποσοστό 20% που υποστηρίζει πως διαβάζει λίγο ηλεκτρονικά κείμενα. Ωστόσο από τον πίνακα αυτό κατανοούμε πως όλοι οι παιδαγωγοί της έρευνας έχουν επαφή με ηλεκτρονικά κείμενα.

Πίνακας 5: Διαβάζετε ηλεκτρονικά κείμενα (άρθρα, ηλεκτρονικά βιβλία κτλ. ;)

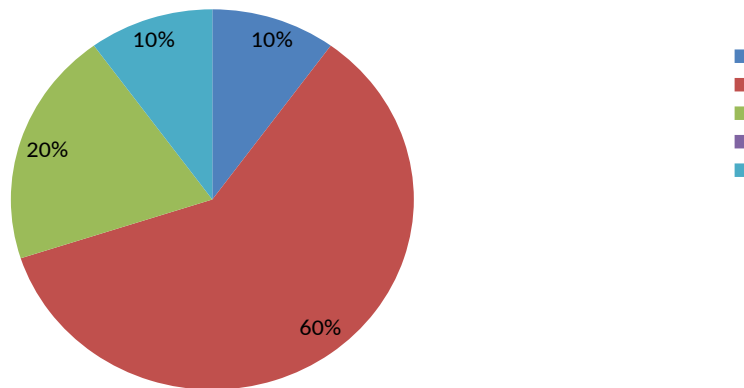
Διαβάζετε ηλεκτρονικά κείμενα (άρθρα, ηλεκτρονικά βιβλία κτλ.);

Τα αποτελέσματα του Πίνακα 6 μας δίνουν πληροφορίες που αφορούν τα τεχνικά προβλήματα καθώς και τις δυσκολίες που μπορούν να προκληθούν μέσα στη τάξη από διάφορα ηλεκτρονικά βιβλία. Συγκεκριμένα ο Πίνακας 6 μας φανερώνει πως το 60% των παιδαγωγών προσχολικής αγωγής υποστηρίζουν πως οι δυσκολίες που μπορούν να προκληθούν από ένα ηλεκτρονικό βιβλίο είναι λίγες και το 10% καθόλου. Ωστόσο το 20% πιστεύει αρκετά και ένα ποσοστό 10% πάρα πολύ. Από τα αποτελέσματα αυτά φανερώνεται πως οι περισσότεροι πιστεύουν πως μπορεί να δημιουργηθεί κάποιο πρόβλημα μέσα στην σχολική τάξη από την χρήση διαφόρων ηλεκτρονικών βιβλίων. Ωστόσο είναι σημαντικό να αναφερθεί πως από αυτούς που πιστεύουν πως μπορεί να υπάρξει κάποια δυσκολία η απάντηση που υπερτερεί είναι το λίγο με 60% και πως μόνο το 20% υποστηρίζουν πως το πρόβλημα μπορεί να είναι αρκετό και 10% πάρα πολύ. Επομένως διαπιστώνουμε πως τα τεχνικά προβλήματα και οι δυσκολίες που ίσως εμφανιστούν σε μια τάξη είναι σε μικρό βαθμό.

Πίνακας 6 : Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι θα έχετε τεχνικά προβλήματα και δυσκολίες αν χρησιμοποιήσετε ηλεκτρονικά βιβλία στην τάξη;

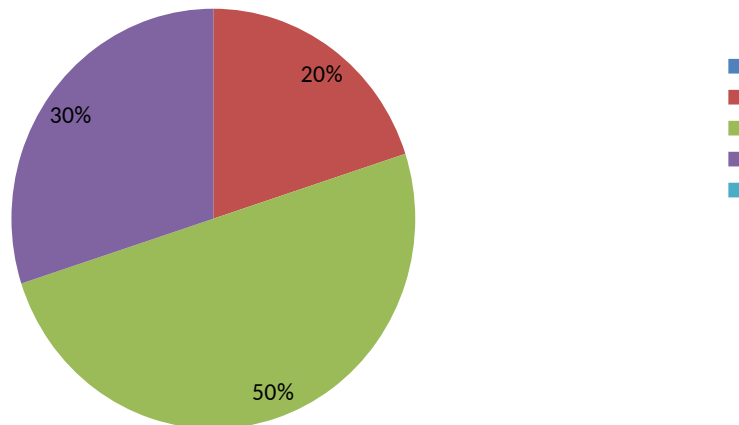
Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι θα έχετε τεχνικά προβλήματα και δυσκολίες αν χρησιμοποιήσετε ηλεκτρονικά βιβλία στην τάξη;

Ο Πίνακας 7 μας φανερώνει τις γνώμες που έχουν οι παιδαγωγοί για το αν οι γνώσεις που μεταφέρει ένα ηλεκτρονικό βιβλίο γίνονται με πιο ευχάριστο τρόπο σε σύγκριση με ένα έντυπο βιβλίο. Συγκεκριμένα οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί με ποσοστό 50% υποστήριξαν πως ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν με την θεωρία αυτή. Με τον ίδιο τρόπο ένα 20% απάντησε πως συμφωνεί και ένα 30% πως διαφωνεί. Από τον πίνακα και τις απαντήσεις πάνω σε αυτό διαπιστώνουμε πως οι παιδαγωγοί που συμμετείχαν στην έρευνα δεν είναι αρνητικοί σε αυτή τη θεωρία με ένα μικρό ποσοστό 30% που διαφωνεί.

Πίνακας 7 : Συμφωνείτε με την άποψη ότι το ηλεκτρονικό βιβλίο μπορεί να προσφέρει στα παιδιά πολλές γνώσεις με πιο ευχάριστο τρόπο από το έντυπο βιβλίο;

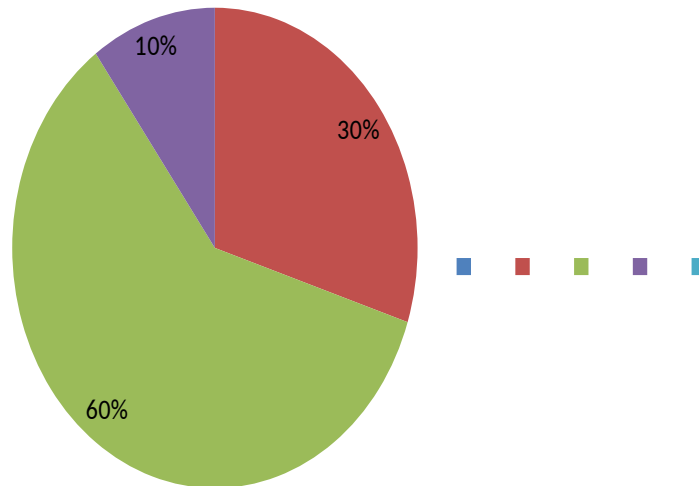
Συμφωνείτε με την άποψη ότι το ηλεκτρονικό βιβλίο μπορεί να προσφέρει στα παιδιά πολλές γνώσεις με πιο ευχάριστο τρόπο από το έντυπο βιβλίο;

Ως προς τον Πίνακα 8 κατανοούμε τις απόψεις που έχουν οι παιδαγωγοί για το αν το ηλεκτρονικό βιβλίο μπορεί να αναπτύξει στα παιδιά ικανότητες καθώς και δεξιότητες με μεγαλύτερη ευκολία από ότι το έντυπο βιβλίο. Κατανοούμε από τον πίνακα πως οι περισσότεροι με ποσοστό 60% υποστηρίζουν πως ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν με την παραπάνω άποψη. Υπάρχει ωστόσο ένα ποσοστό 30% που υποστηρίζει πως συμφωνεί και ένα ποσοστό 10% πως διαφωνεί. Από τα παραπάνω κατανοούμε πως οι παιδαγωγοί που συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο δεν παρουσιάζονται αρνητικοί σε αυτήν την ερώτηση με εξαίρεση ένα ποσοστό 10%.

Πίνακας 8 : Συμφωνείτε με την άποψη ότι το ηλεκτρονικό βιβλίο μπορεί να αναπτύξει στα παιδιά ικανότητες και δεξιότητες πιο εύκολα από το έντυπο βιβλίο;

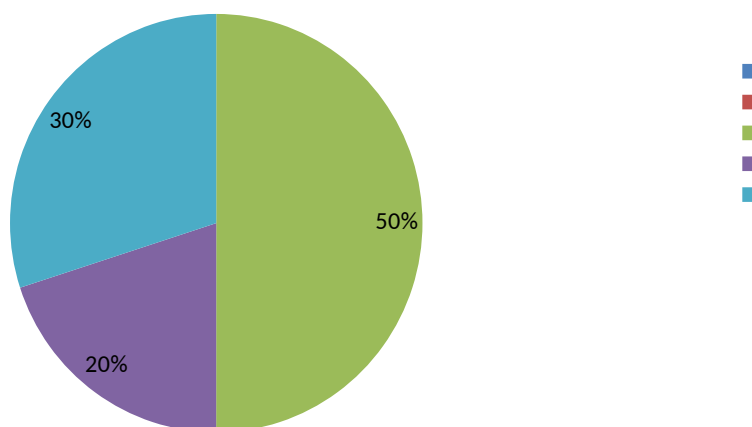
Συμφωνείτε με την άποψη ότι το ηλεκτρονικό βιβλίο μπορεί να αναπτύξει στα παιδιά ικανότητες και δεξιότητες πιο εύκολα από το έντυπο βιβλίο;

Ο Πίνακας 9 μας φανερώνει στοιχεία από τις απαντήσεις που δόθηκαν σχετικά με το κατά πόσο ένα ηλεκτρονικό βιβλίο θα προκαλούσε τη συγκέντρωση των μαθητών μέσα στη σχολική τάξη. Σύμφωνα με τον πίνακα φαίνεται πως ένα ποσοστό 50% πιστεύουν πως θα προκαλούσε την συγκέντρωση αρκετά ένα ποσοστό 30% πάρα πολύ και ένα ποσοστό 20% πολύ. Από τις απαντήσεις αυτές φαίνεται πως όλοι οι παιδαγωγοί είναι θετικοί στην άποψη αυτή και φανερώνεται πως πιστεύουν πως θα βοηθήσει πάρα πολύ στη συγκέντρωση της προσοχής των παιδιών.

Πίνακας 9 : Αν χρησιμοποιούσατε το ηλεκτρονικό βιβλίο στην τάξη πόσο νομίζετε ότι θα προκαλούσατε τη συγκέντρωση της προσοχής των παιδιών;

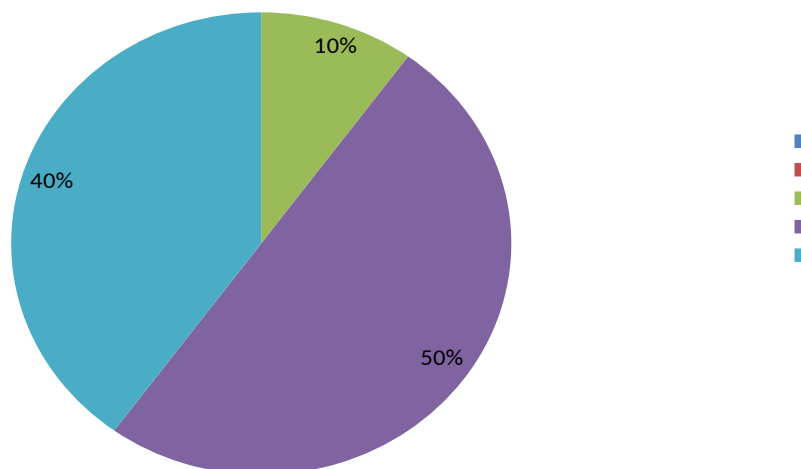
Αν χρησιμοποιούσατε το ηλεκτρονικό βιβλίο στην τάξη πόσο νομίζετε ότι θα προκαλούσατε τη συγκέντρωση της προσοχής των παιδιών;

Ο Πίνακας 10 έρχεται σε αντίθεση με το Πίνακα 9 καθώς η ερώτηση στον πίνακα αυτό σχετίζεται με το κατά πόσο ένα έντυπο βιβλίο θα προκαλούσε τη συγκέντρωση των μαθητών μέσα στην τάξη. Οι πληροφορίες που μας δίνει ο πίνακας αυτός φανερώνουν πως οι περισσότεροι παιδαγωγοί με ποσοστό 50% υποστηρίζουν πως θα βοηθούσε πολύ, ένα ποσοστό 40% πάρα πολύ και ένα μικρό ποσοστό 10% αρκετά. Από τα παραπάνω κατανοούμε πως όλοι οι παιδαγωγοί που συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο υποστηρίζουν πως θα βοηθούσε θετικά το έντυπο βιβλίο στη συγκέντρωση της προσοχής των παιδιών. Είναι πολύ σημαντικό να αναφερθεί πως από τον Πίνακα 9 και τον Πίνακα 10 εμφανίζεται πως και τα δυο παρουσιάζονται πολύ θετικοί με τη διαφορά πως το έντυπο βιβλίο παρουσιάζει μεγαλύτερα ποσοστά στο πολύ και πάρα πολύ και λιγότερα στο αρκετά σε σύγκριση με το ηλεκτρονικό βιβλίο.

Πίνακας 10 : Αν χρησιμοποιούσατε το έντυπο βιβλίο;

Αν χρησιμοποιούσατε το έντυπο βιβλίο;

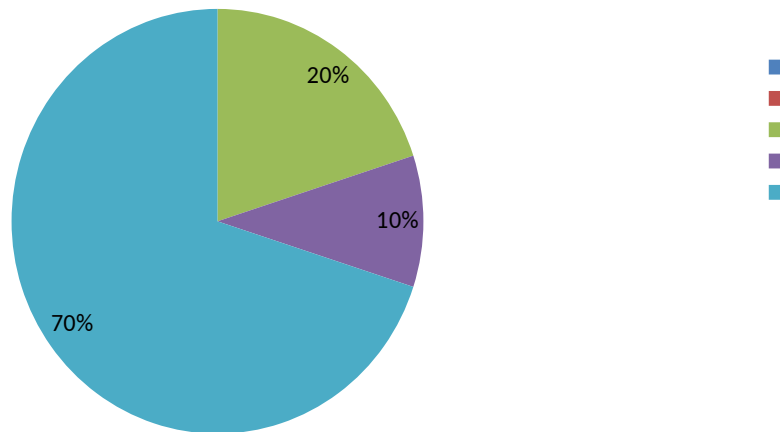

Τα αποτελέσματα του Πίνακα 11 μας φανερώνουν πληροφορίες που σχετίζονται με το κατά πόσο πιστεύουν πως θα μπορούσαν να υποστηρίξουν την ανάπτυξη της δημιουργικότητας των παιδιών με την χρήση ενός ηλεκτρονικού βιβλίου. Από τις απαντήσεις που δόθηκαν φάνηκε πως ένα ποσοστό 70% πιστεύει πως θα βοηθούσε πάρα πολύ, ένα ποσοστό 20% αρκετά και ένα ποσοστό 10% πολύ. Από τον πίνακα διαπιστώνουμε πως όλοι οι παιδαγωγοί υποστηρίζουν την άποψη αυτή και πιστεύουν πως θα είναι ωφέλιμη ως προς την ανάπτυξη της δημιουργικότητας των παιδιών.

Πίνακας 11 : Αν χρησιμοποιούσατε το ηλεκτρονικό βιβλίο πόσο νομίζετε ότι θα υποστηρίζατε την ανάπτυξη της δημιουργικότητας των παιδιών;

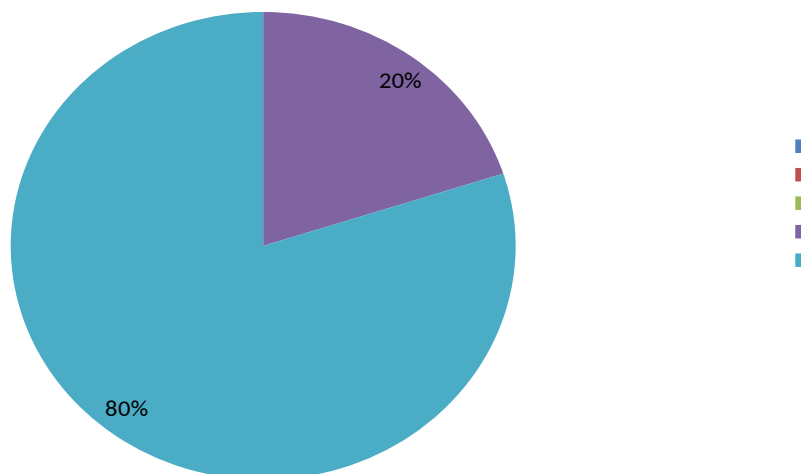
Αν χρησιμοποιούσατε το ηλεκτρονικό βιβλίο πόσο νομίζετε ότι θα υποστηρίζατε την ανάπτυξη της δημιουργικότητας των παιδιών;

Ο Πίνακας 12 έρχεται σε αντίθεση με τον Πίνακα 11 καθώς στον παρών πίνακα η ερώτηση αφορά το έντυπο βιβλίο και κατά πόσο οι παιδαγωγοί με την χρήση αυτού θα υποστήριζαν την ανάπτυξη της δημιουργικότητας των παιδιών. Οι περισσότεροι παιδαγωγοί που συμμετείχαν στην έρευνα με ποσοστό 80% υποστήριζαν πως θα βοηθήσει πάρα πολύ και ένα ποσοστό 20% πολύ. Από τα παραπάνω φαίνεται πως οι παιδαγωγοί υποστηρίζουν πολύ θετικά την άποψη αυτή. Ο Πίνακας 11 και ο Πίνακας 12 φανερώνουν πως οι εκπαιδευτικοί είναι θετικοί προς το ηλεκτρονικό και έντυπο βιβλίο για την ανάπτυξη της δημιουργικότητας των παιδιών με μόνη διαφορά πως στο έντυπο βιβλίο (Πίνακας 12) παρουσίασαν μεγαλύτερα ποσοστά στο πάρα πολύ και πολύ σε σύγκριση με το ηλεκτρονικό βιβλίο.

Πίνακας 12 : Αν χρησιμοποιούσατε το έντυπο βιβλίο;

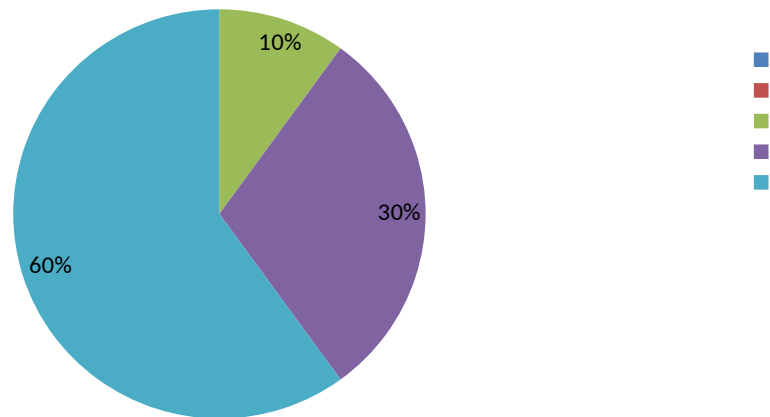
Αν χρησιμοποιούσατε το έντυπο βιβλίο;

Τα αποτελέσματα του Πίνακα 13 αφορούν τις απαντήσεις που δόθηκαν από τους παιδαγωγούς στην ερώτηση κατά πόσο πιστεύουν πως αν χρησιμοποιούσαν το ηλεκτρονικό βιβλίο θα αλληλεπιδρούσαν με τα παιδιά με συζητήσεις κτλ. Οι πληροφορίες που μας δίνει ο πίνακας αυτός φανερώνει πως οι περισσότεροι παιδαγωγοί με ποσοστό 60% απάντησαν πάρα πολύ, ένα ποσοστό 30% πολύ και ένα ποσοστό 10% αρκετά. Από τα αποτελέσματα αυτά φαίνεται πως όλοι οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν πως το ηλεκτρονικό βιβλίο θα έχει θετικά αποτελέσματα και θα βοηθήσει στην αλληλεπίδραση αυτών με τους μαθητές.

Πίνακας 13 : Αν χρησιμοποιούσατε το ηλεκτρονικό βιβλίο πόσο νομίζετε ότι θα αλληλεπιδρούσατε με τα παιδιά με συζητήσεις, ερωτήσεις, σχόλια κτλ. ;

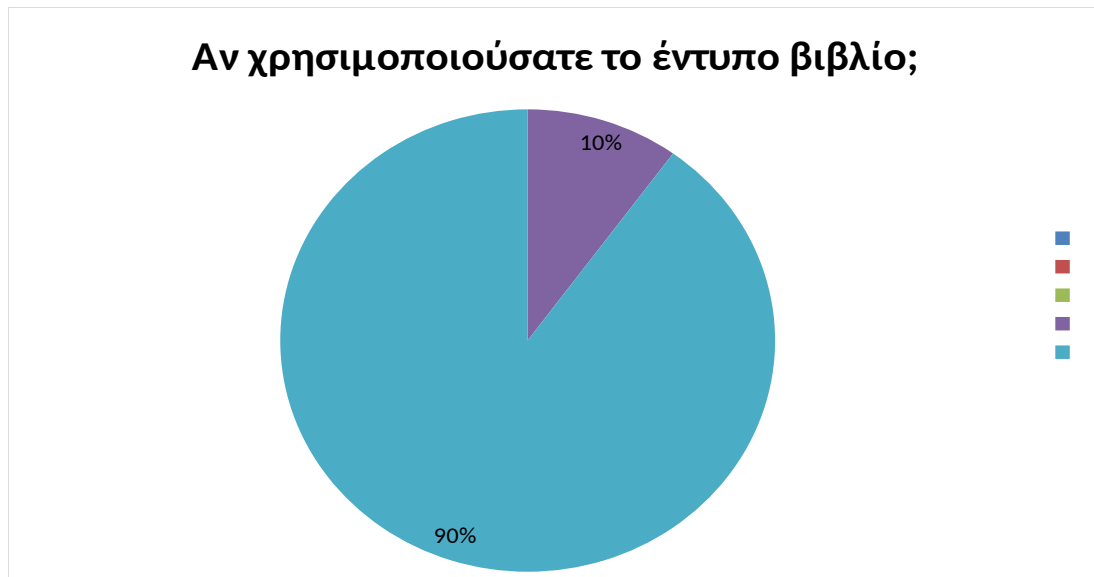
Αν χρησιμοποιούσατε το ηλεκτρονικό βιβλίο πόσο νομίζετε ότι θα αλληλεπιδρούσατε με τα παιδιά με συζητήσεις, ερωτήσεις, σχόλια κτλ. ;

Ο Πίνακας 14 μας παρέχει πληροφορίες που σχετίζονται με το έντυπο βιβλίο και κατά πόσο οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν πως αυτό θα βοηθήσει στην ύπαρξη αλληλεπίδρασης με τους μαθητές. Ο πίνακας αυτός έρχεται σε αντίθεση με τον Πίνακα 13. Οι απαντήσεις που δόθηκαν φανερώνουν πως οι περισσότεροι με ποσοστό 90% υποστηρίζουν πως το έντυπο βιβλίο θα βοηθούσε στην αλληλεπίδραση με τα παιδιά πάρα πολύ και ένα ποσοστό 10% πολύ. Σύμφωνα με αυτά τα αποτελέσματα κατανοούμε πως όλοι οι παιδαγωγοί είναι θετικοί απέναντι στην ερώτηση αυτή. Ο Πίνακας 13 και ο Πίνακας 14 μας φανερώνει πως οι εκπαιδευτικοί είναι θετικοί και ως προς το ηλεκτρονικό αλλά και ως προς το έντυπο βιβλίο σε σχέση με την αλληλεπίδραση που μπορούν να παρέχουν. Ωστόσο στον Πίνακα 14 που αφορά το έντυπο βιβλίο κατανοούμε πως οι παιδαγωγοί έχουν υποστηρίξει περισσότερο το είδος αυτού του βιβλίου καθώς εμφανίζουν μεγαλύτερα ποσοστά στις απαντήσεις τους με ποσοστά 90% πάρα πολύ και 10% πολύ σε σύγκριση με το ηλεκτρονικό βιβλίο.

Πίνακας 14 : Αν χρησιμοποιούσατε το έντυπο βιβλίο;

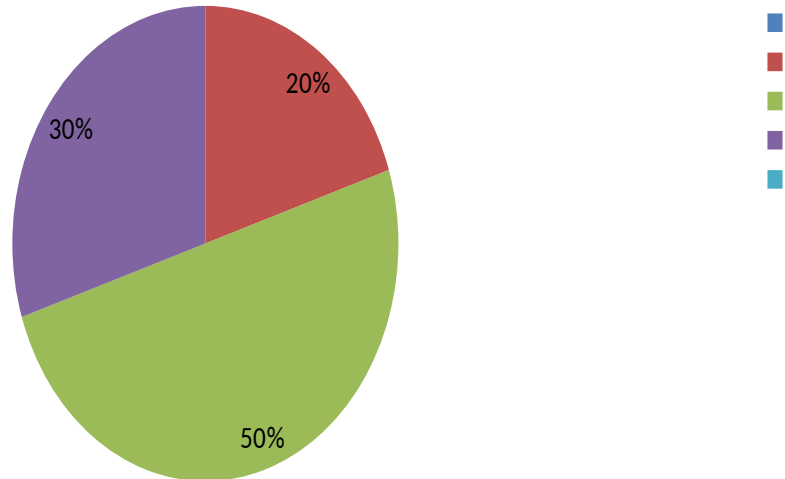
Αν χρησιμοποιούσατε το έντυπο βιβλίο;

Τα αποτελέσματα από τον Πίνακα 15 μας φανερώνουν τις απόψεις που έχουν οι παιδαγωγοί για το κατά πόσο ένα ηλεκτρονικό βιβλίο μέσα στην σχολική τάξη μπορεί να διευκολύνει στην ανατροφοδότηση των παιδιών. Οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους περισσότερους αντιπροσωπεύει ένα ποσοστό 50% αρκετά, ένα ποσοστό 30% πολύ και ένα ποσοστό 20% λίγο. Από τις απαντήσεις που δόθηκαν κατανοούμε πως οι περισσότεροι παιδαγωγοί είναι θετικοί στην ερώτηση αυτή καθώς πιστεύουν πως μπορεί να διευκολύνει την ανατροφοδότηση με ένα μικρό ποσοστό 20% που πιστεύουν ότι θα βοηθήσει λίγο.

Πίνακας 15 : Αν χρησιμοποιούσατε το ηλεκτρονικό βιβλίο στη τάξη πόσο νομίζετε ότι θα σας διευκόλυνε στην ανατροφοδότηση των παιδιών (π.χ. διόρθωση λαθών, έπαινοι, παρακίνηση για συμμετοχή) ;

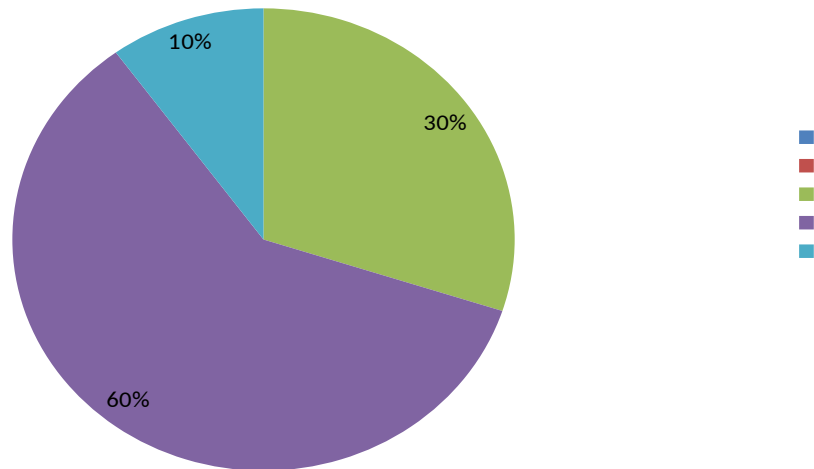
Αν χρησιμοποιούσατε το ηλεκτρονικό βιβλίο στην τάξη πόσο νομίζετε ότι θα σας διευκόλυνε στην ανατροφοδότηση των παιδιών (π.χ. διόρθωση λαθών, έπαινοι, παρακίνηση για συμμετοχή).

Ο Πίνακας 16 έρχεται σε αντίθεση με τον Πίνακα 15 καθώς ο παρών πίνακας αφορά το έντυπο βιβλίο και κατά πόσο αυτό θα διευκόλυνε την ανατροφοδότηση των παιδιών μέσα στην τάξη. Σύμφωνα με τις απαντήσεις που δόθηκαν φανερώνεται πως ένα ποσοστό 60% υποστηρίζουν πως θα διευκόλυνε πολύ, ένα ποσοστό 30% αρκετά και ένα ποσοστό 10% πάρα πολύ. Από τις παραπάνω απαντήσεις κατανοούμε πως όλοι οι παιδαγωγοί που συμμετείχαν στην έρευνα υποστηρίζουν θετικά την θέση αυτή. Ως προς τον Πίνακα 15 και 16 κατανοούμε πως οι εκπαιδευτικοί είναι υποστηρικτικοί ως προς τη διευκόλυνση που μπορεί να προσφέρει το ηλεκτρονικό και το έντυπο βιβλίο στην ανατροφοδότηση των παιδιών. Ωστόσο είναι σημαντικό να αναφερθεί πως οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν πως θα βοηθήσει περισσότερο το έντυπο βιβλίο και αυτό φανερώνεται από τις απαντήσεις που έδωσαν καθώς εμφανίζουν μεγαλύτερα ποσοστά σε σύγκριση με το ηλεκτρονικό βιβλίο.

Πίνακας 16 : Αν χρησιμοποιούσατε το έντυπο βιβλίο;

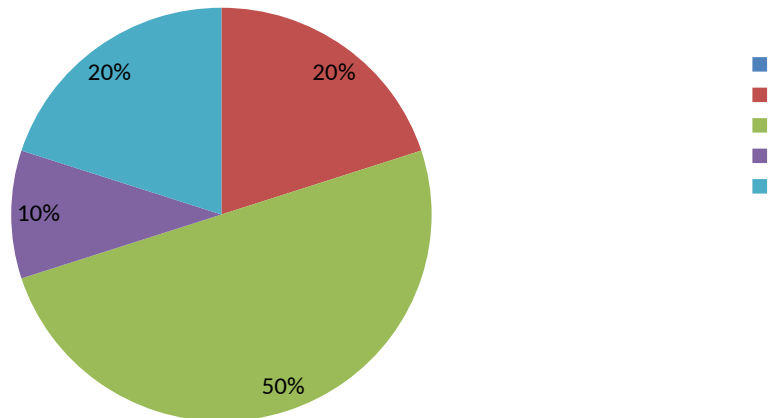
Αν χρησιμοποιούσατε το έντυπο βιβλίο;

Ο Πίνακας 17 μας φανερώνει πληροφορίες που σχετίζονται με το κατά πόσο πιστεύουν οι παιδαγωγοί πως θα μπορούσαν να υποστηρίξουν την ανάπτυξη του προφορικού/επικοινωνιακού λόγου των παιδιών με τη χρήση ηλεκτρονικού βιβλίου. Σύμφωνα με τον πίνακα κατανοούμε πως ένα μεγάλο ποσοστό 50% υποστηρίζει αρκετά, ένα ποσοστό 20% πάρα πολύ και ένα ποσοστό 10% πολύ. Ωστόσο υπάρχει και ένα ποσοστό 20% που υποστηρίζει πως λίγο. Από τα παραπάνω κατανοούμε πως εκπαιδευτικοί είναι θετικοί ότι μπορεί να πραγματοποιηθεί αυτό με ένα ποσοστό μικρό 10% που υποστηρίζουν πως θα βοηθήσει λίγο.

Πίνακας 17 : Με τη χρήση του ηλεκτρονικού βιβλίου πόσο νομίζετε ότι θα μπορούσατε να υποστηρίξετε την ανάπτυξη του προφορικού/επικοινωνιακού λόγου των παιδιών;

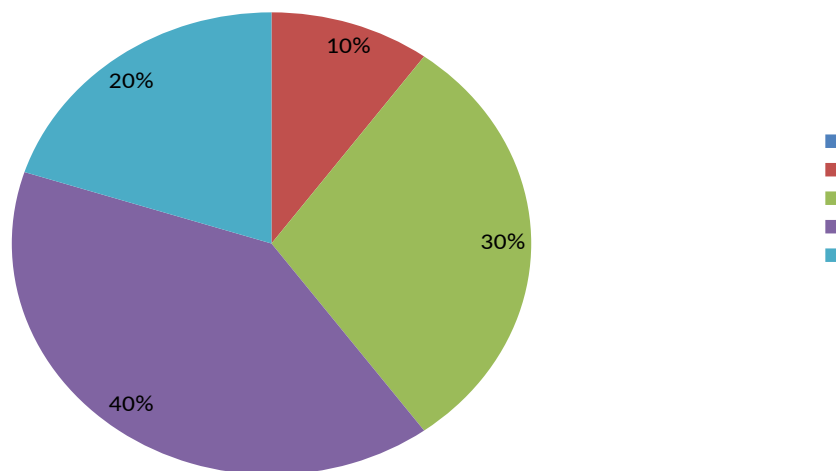
Με τη χρήση του ηλεκτρονικού βιβλίου πόσο νομίζετε ότι θα μπορούσατε να υποστηρίξετε την ανάπτυξη του προφορικού/επικοινωνιακού λόγου των παιδιών;

Ο Πίνακας 18 έρχεται σε αντίθεση με τον Πίνακα 17 καθώς υποστηρίζει το έντυπο βιβλίο και κατά πόσο οι παιδαγωγοί μπορούν να υποστηρίξουν την ανάπτυξη του προφορικού /επικοινωνιακού λόγου των παιδιών με τη χρήση αυτού. Από τις απαντήσεις φανερώνεται πως οι περισσότεροι παιδαγωγοί με ποσοστό 40% υποστήριξαν πως θα βοηθούσε πολύ, ένα ποσοστό 30% αρκετά, ένα ποσοστό 20% πάρα πολύ και ένα ποσοστό 10% λίγο. Από αυτά κατανοούμε πως όλοι οι εκπαιδευτικοί εμφανίζονται θετικοί πως μπορεί το έντυπο βιβλίο να υποστηρίξει τον λόγο των παιδιών. Οι παιδαγωγοί από τις απαντήσεις που αναλύθηκαν στο Πίνακα 17 και στον Πίνακα 18 φαίνεται πως πιστεύουν πως τόσο το ηλεκτρονικό όσο και το έντυπο βιβλίο μπορεί να επιφέρει αποτελέσματα. Ωστόσο παρατηρείται πως οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν περισσότερο το έντυπο βιβλίο και αυτό αποδεικνύεται από τις απαντήσεις που δόθηκαν στον Πίνακα 18 όπου παρουσιάζουν μεγαλύτερα ποσοστά σε σχέση με το ηλεκτρονικό βιβλίο.

Πίνακας 18 : Αν χρησιμοποιούσατε το έντυπο βιβλίο;

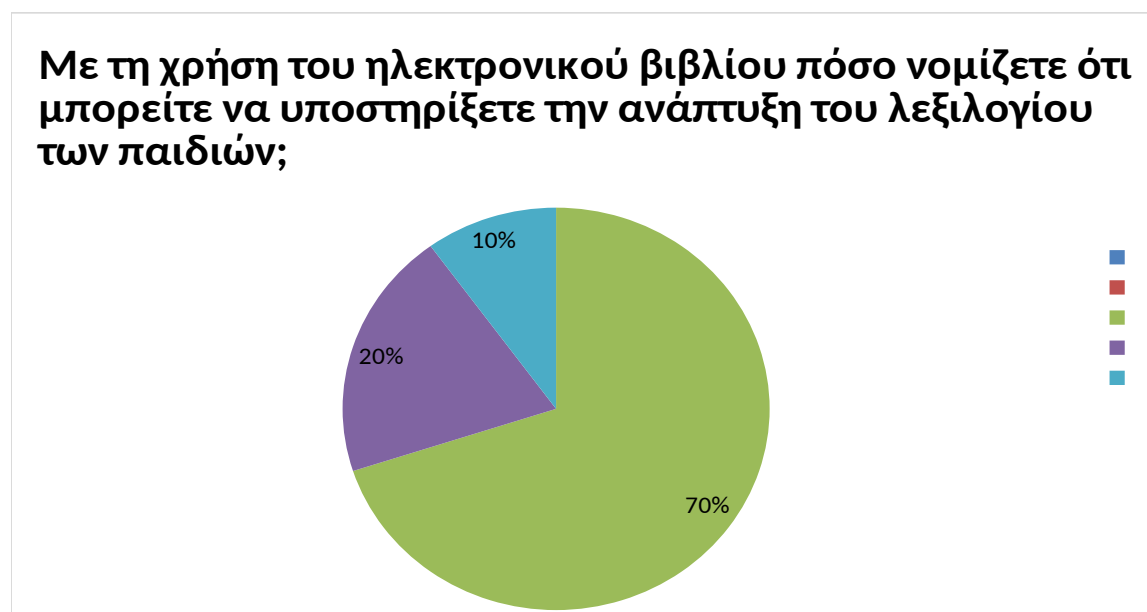
Αν χρησιμοποιούσατε το έντυπο βιβλίο;

Ο Πίνακας 19 φανερώνει πληροφορίες που σχετίζονται με την απάντηση των παιδαγωγών στην ερώτηση κατά πόσο νομίζουν πως μπορούν να υποστηρίξουν την ανάπτυξη του λεξιλογίου των παιδιών με ένα ηλεκτρονικό βιβλίο. Οι απαντήσεις που δόθηκαν δείχνουν πως ένα ποσοστό 70% απάντησαν αρκετά, ένα ποσοστό 20% πολύ και ένα ποσοστό 10% πάρα πολύ. Από τις απαντήσεις αυτές φανερώνεται πως όλοι οι παιδαγωγοί πιστεύουν πως με την χρήση του ηλεκτρονικού βιβλίου μπορούν να έχουν τα επιθυμητά αποτελέσματα στην ανάπτυξη του λεξιλογίου των παιδιών.

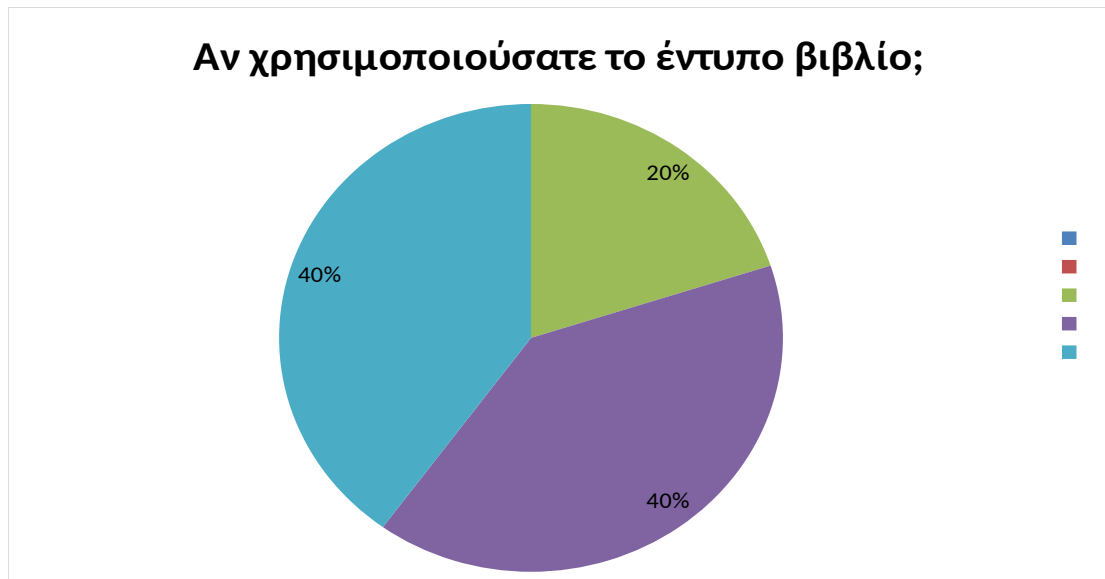
Πίνακας 19 : Με τη χρήση του ηλεκτρονικού βιβλίου πόσο νομίζετε ότι μπορείτε να υποστηρίξετε την ανάπτυξη του λεξιλογίου των παιδιών;

Ο Πίνακας 20 έρχεται σε αντίθεση με τον Πίνακα 19 καθώς η ερώτηση στο παρών ερώτημα αφορά το έντυπο βιβλίο και κατά πόσο οι παιδαγωγοί πιστεύουν πως με τη χρήση αυτού μπορούν να υποστηρίξουν την ανάπτυξη του λεξιλογίου των παιδιών. Ο Πίνακας 20 φανερώνει πως ένα ποσοστό 40% παιδαγωγών απάντησαν πάρα πολύ, ένα ποσοστό 40% πολύ και ένα ποσοστό 20% αρκετά. Από τα παραπάνω κατανοούμε πως έχουν πολύ θετική άποψη για την χρήση του έντυπου βιβλίου και την ανάπτυξη του λεξιλογίου των μαθητών. Από τις απαντήσεις που δόθηκαν στον Πίνακα 19 και στον Πίνακα 20 κατανοούμε πως οι παιδαγωγοί έχουν την άποψη πως θα βοηθήσει στην ανάπτυξη αυτή τόσο το ηλεκτρονικό όσο και το έντυπο βιβλίο. Ωστόσο σύμφωνα με τον Πίνακα 20 υποστηρίζεται πως θα βοηθήσει περισσότερο το έντυπο βιβλίο και αυτό γίνεται φανερό από τα ποσοστά σε σύγκριση με τον Πίνακα 19 που αφορά το ηλεκτρονικό βιβλίο.

Πίνακας 20 : Αν χρησιμοποιούσατε το έντυπο βιβλίο;

Αν χρησιμοποιούσατε το έντυπο βιβλίο;

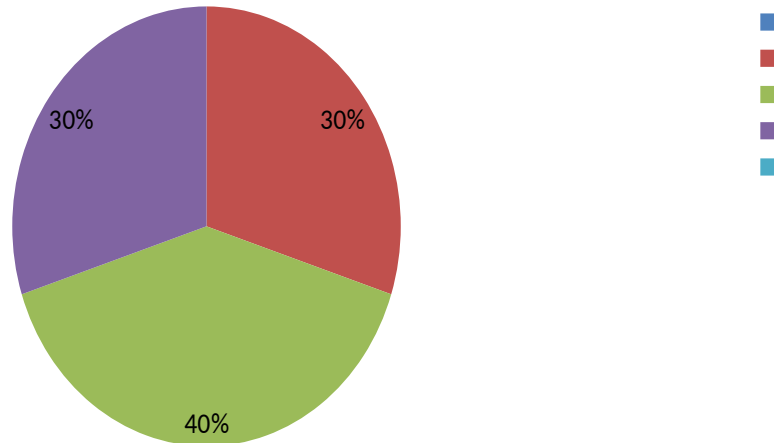

Ο Πίνακας 21 μας παρέχει πληροφορίες που σχετίζονται με το ερώτημα που κλήθηκαν να απαντήσουν οι παιδαγωγοί και το οποίο αφορά κατά πόσο πιστεύουν πως το ηλεκτρονικό βιβλίο μπορεί να διευκολύνει τα παιδιά στην κατανόηση της αντιστοιχίας του προφορικού και του γραπτού λόγου και να μάθουν φθόγγους και

γράμματα. Από τις απαντήσεις που δόθηκαν και σύμφωνα με τον πίνακα κατανοούμε πως ένα ποσοστό 40% υποστηρίζει πως θα διευκολύνει αρκετά, ένα ποσοστό 30 % πολύ και ένα ποσοστό 30% λίγο. Από τα παραπάνω φαίνεται πως όλοι οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στην έρευνα πιστεύουν πως το ηλεκτρονικό βιβλίο θα βοηθήσει σε αυτό. Ωστόσο υπάρχει ένα μικρό ποσοστό 30% που υποστηρίζουν πως θα βοηθήσει αλλά λίγο.

Πίνακας 21 : Η χρήση του ηλεκτρονικού βιβλίου πόσο νομίζετε ότι θα διευκόλυνε τα παιδιά να κατανοήσουν την αντιστοιχία του προφορικού λόγου με το γραπτό λόγο και να μάθουν τους φθόγγους και τα γράμματα;

Η χρήση του ηλεκτρονικού βιβλίου πόσο νομίζετε ότι θα διευκόλυνε τα παιδιά να κατανοήσουν την αντιστοιχία του προφορικού λόγου με το γραπτό λόγο και να μάθουν τους φθόγγους και τα γράμματα;

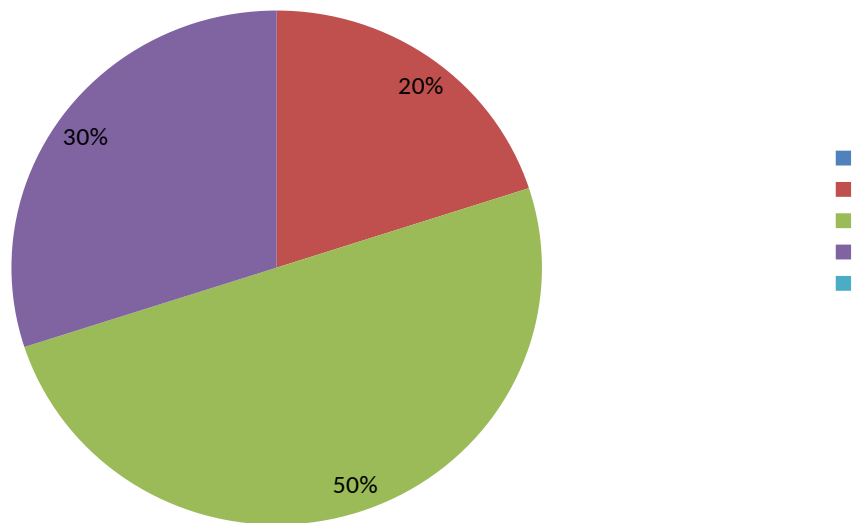

Ο Πίνακας 22 έρχεται σε αντίθεση με τον Πίνακα 21 καθώς αναλύει το έντυπο βιβλίο και συγκεκριμένα κατά πόσο αυτό μπορεί να διευκολύνει τα παιδιά να κατανοήσουν την αντιστοιχία του προφορικού με τον γραπτό λόγο και να μάθουν τους φθόγγους και τα γράμματα. Σύμφωνα με τον Πίνακα 22 κατανοούμε πως οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί με ποσοστό 50% υποστήριξαν πως θα διευκολύνει

αρκετά, ένα ποσοστό 30% πολύ και ένα ποσοστό 20% λίγο. Με βάση τα παραπάνω κατανοούμε πως όλοι οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν πως μια τέτοια πράξη θα διευκόλυνε. Ο Πίνακας 21 και ο Πίνακας 22 μας δίνουν στοιχεία όπου σύμφωνα με αυτά κατανοούμε πως οι παιδαγωγοί προσχολικής αγωγής που συμμετείχαν στην έρευνα πιστεύουν πως τόσο το ηλεκτρονικό όσο και το έντυπο θα διευκόλυνε και θα λειτουργούσε θετικά. Ωστόσο είναι σημαντικό να αναφερθεί πως οι παιδαγωγοί υποστήριξαν περισσότερο το έντυπο βιβλίο σε σχέση με το ηλεκτρονικό και αυτό γίνεται αντιληπτό από τις διαφορές που εμφανίζουν στα ποσοστά.

Πίνακας 22 : Αν χρησιμοποιούσατε το έντυπο βιβλίο;

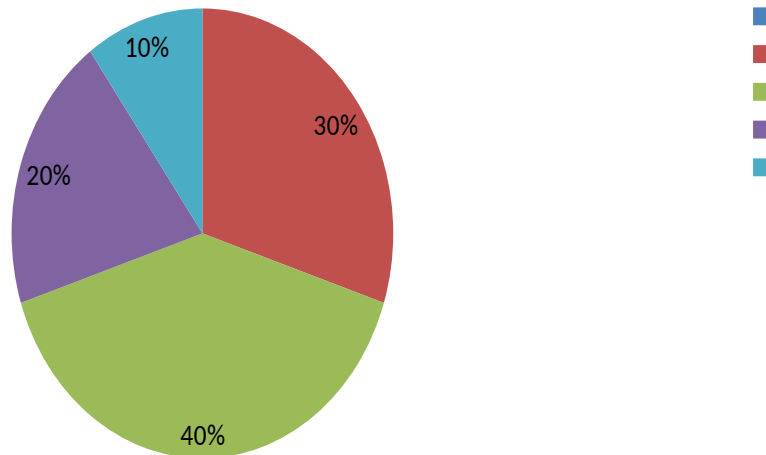
Αν χρησιμοποιούσατε το έντυπο βιβλίο;

Τα αποτελέσματα του Πίνακα 23 μας φανερώνουν πληροφορίες που σχετίζονται με την ερώτηση κατά πόσο το ηλεκτρονικό βιβλίο θα διευκόλυνε τα παιδιά να κατανοήσουν τις συμβάσεις του λόγου. Από τον πίνακα φάνηκε πως ένα ποσοστό 40% των παιδαγωγών υποστήριξαν αρκετά, ένα ποσοστό 30% λίγο, ένα ποσοστό 20% πολύ και ένα ποσοστό 10% πάρα πολύ. Από τα παραπάνω κατανοούμε πως όλοι οι παιδαγωγοί που συμπλήρωσαν τον ερωτηματολόγιο πιστεύουν πως θα διευκόλυνε το ηλεκτρονικό βιβλίο. Ωστόσο υπάρχει ένα ποσοστό 30% που υποστηρίζει πως θα βοηθούσε αλλά λίγο.

Πίνακας 23 : Η χρήση του ηλεκτρονικού βιβλίου πόσο νομίζετε ότι θα διευκόλυνε τα παιδιά να κατανοήσουν τις συμβάσεις του γραπτού λόγου (π.χ. διαβάζουμε τη σελίδα από πάνω προς τα κάτω, γράφουμε από τα αριστερά στα δεξιά) ;

Η χρήση του ηλεκτρονικού βιβλίου πόσο νομίζετε ότι θα διευκόλυνε τα παιδιά να κατανοήσουν τις συμβάσεις του γραπτού λόγου (π.χ. διαβάζουμε τη σελίδα από πάνω προς τα κάτω, γράφουμε από τα αριστερά προς τα δεξιά) ;

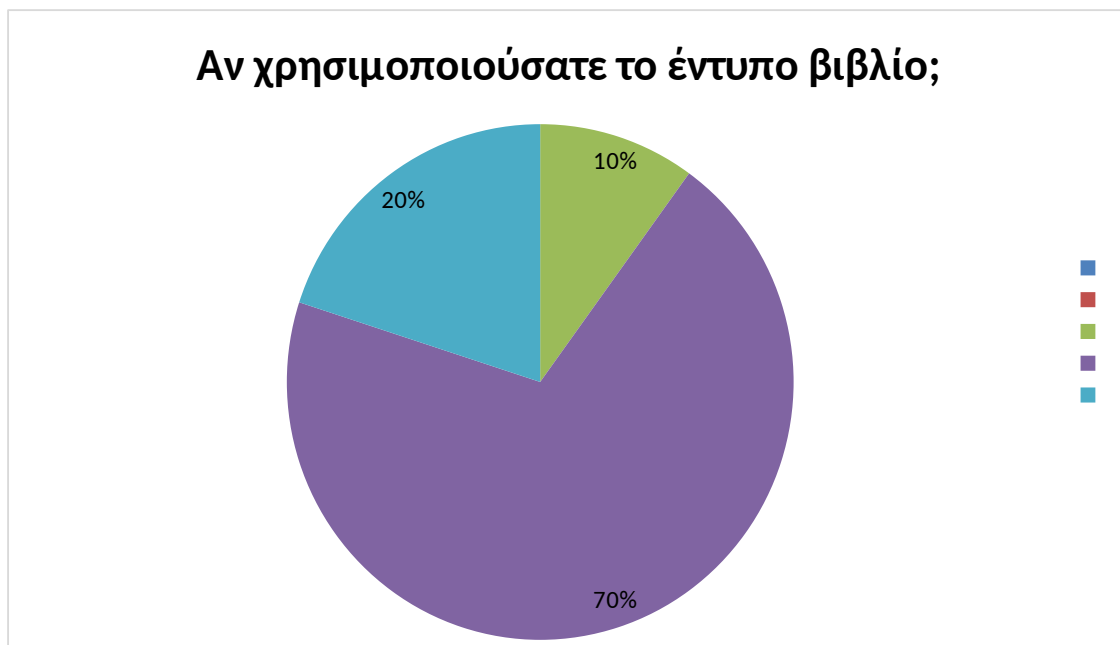

Ο Πίνακας 24 αναλύει το ερώτημα που κλήθηκαν να απαντήσουν οι παιδαγωγοί σχετικά με το έντυπο βιβλίο και το οποίο έρχεται σε αντίθεση με τον Πίνακα 23. Συγκεκριμένα ο Πίνακας 24 αναλύει τις απόψεις που έχουν οι παιδαγωγοί προσχολικής αγωγής που συμμετείχαν στην έρευνα για το αν το έντυπο βιβλίο θα διευκόλυνε τα παιδιά να κατανοήσουν συμβάσεις του γραπτού λόγου όπως είναι διαβάζουμε την σελίδα από πάνω προς τα κάτω κτλ. Από την ανάλυση διαπιστώθηκε πως ένα μεγάλο ποσοστό 70% υποστήριξε πως θα διευκόλυνε πολύ, ένα ποσοστό 20% πάρα πολύ και ένα 10% αρκετά. Έτσι γίνεται αντιληπτό πως όλοι οι παιδαγωγοί υποστηρίζουν θα διευκολύνει το έντυπο βιβλίο. Ακόμη από τις απαντήσεις που δόθηκαν σύμφωνα με τον Πίνακα 23 και τον Πίνακα 24 διαπιστώνεται πως οι παιδαγωγοί πιστεύουν πως θα υπάρχει διευκόλυνση τόσο με τη χρήση του

ηλεκτρονικού όσο και με τη χρήση του έντυπου βιβλίου. Ωστόσο είναι σημαντικό να αναφερθεί πως από τις αναλύσεις φάνηκε πως οι παιδαγωγοί υποστηρίζουν

περισσότερο το έργο του έντυπου βιβλίου και αυτό γίνεται φανερό από τα ποσοστά που αναλύονται στους δυο πίνακες.

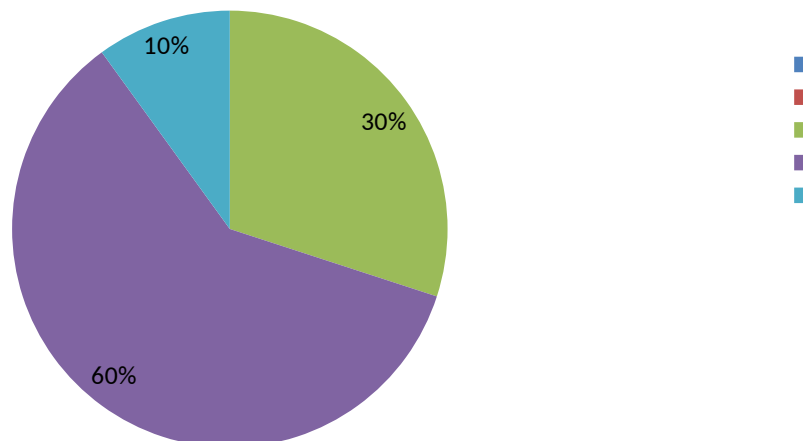
Πίνακας 24 : Αν χρησιμοποιούσατε το έντυπο βιβλίο;

Ο Πίνακας 25 μας δίνει πληροφορίες που σχετίζονται με την ερώτηση κατά πόσο το ηλεκτρονικό βιβλίο μπορεί να διευκολύνει τα παιδιά να κατανοήσουν μια ιστορία. Από την ανάλυση του πίνακα διαπιστώνουμε πως ένα μεγάλο ποσοστό 60% υποστήριξε πως μπορεί να διευκολύνει πολύ, ένα ποσοστό 30% αρκετά και ένα ποσοστό 10% πάρα πολύ. Από τα παραπάνω γίνεται κατανοητό πως όλοι οι παιδαγωγοί που συμμετείχαν στην έρευνα πιστεύουν πως το ηλεκτρονικό βιβλίο μπορεί να διευκολύνει τα παιδιά σε αυτό το πλαίσιο.

Πίνακας 25 : Η ανάγνωση μιας ιστορίας από ηλεκτρονικό βιβλίο πόσο νομίζετε ότι θα διευκόλυνε τα παιδιά να κατανοήσουν την ιστορία;

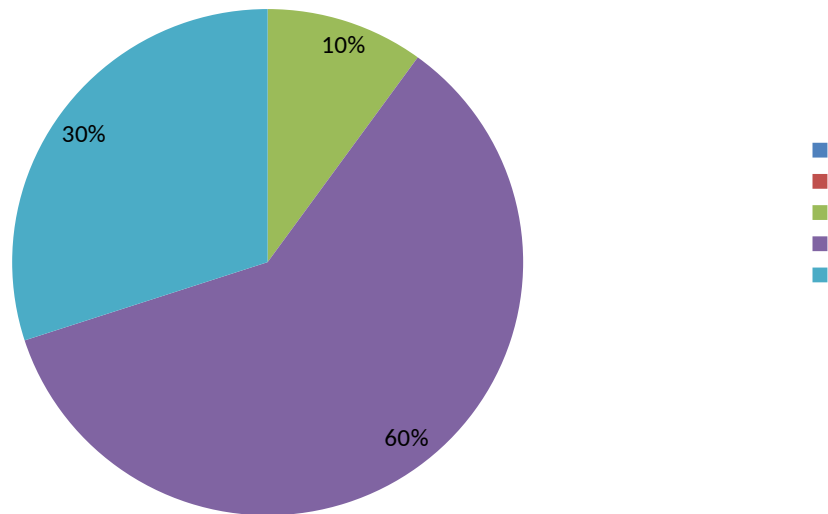
Η ανάγνωση μιας ιστορίας από ηλεκτρονικό βιβλίο πόσο νομίζετε ότι θα διευκόλυνε τα παιδιά να κατανοήσουν την ιστορία;

Ο Πίνακας 26 έρχεται σε αντίθεση με τον Πίνακα 25 καθώς εδώ αναλύεται το ερώτημα που αφορά το έντυπο βιβλίο και κατά πόσο αυτό μπορεί να διευκόλυνε τα παιδιά να κατανοήσουν μια ιστορία. Από τις απαντήσεις που δόθηκαν διαπιστώνεται πως ένα μεγάλο ποσοστό 60% υποστήριξαν πως θα διευκόλυνε πολύ, ένα ποσοστό 30% πάρα πολύ και ένα ποσοστό 10% αρκετά. Έτσι γίνεται αντιληπτό πως όλοι οι παιδαγωγοί υποστηρίζουν τον ρόλο του έντυπου βιβλίου στην κατανόηση της ιστορίας. Σύμφωνα με τον Πίνακα 25 και τον Πίνακα 26 κατανοούμε πως οι παιδαγωγοί της έρευνας πιστεύουν πως θα είναι ωφέλιμο και θα διευκολύνει τόσο το ηλεκτρονικό όσο και το έντυπο βιβλίο. Ωστόσο είναι πολύ σημαντικό να αναφερθεί πως οι παιδαγωγοί υποστηρίζουν περισσότερο το έντυπο βιβλίο και αυτό γίνεται αντιληπτό από τις αναλύσεις και τα ποσοστά που υπάρχουν στο Πίνακα 25 και στον Πίνακα 26.

Πίνακας 26 : Αν χρησιμοποιούσατε το έντυπο βιβλίο;

Αν χρησιμοποιούσατε το έντυπο βιβλίο;

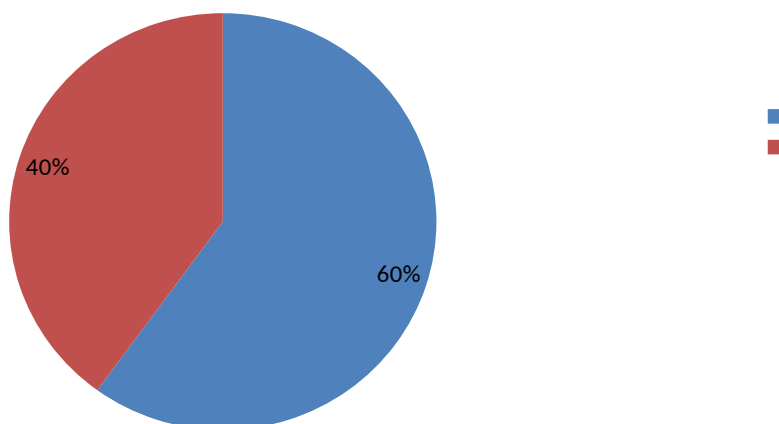

Ο Πίνακας 27 μας δίνει στοιχεία που αφορούν την ερώτηση κατά πόσο οι παιδαγωγοί θα προτιμούσαν έντυπο ή ηλεκτρονικό βιβλίο για τα παιδιά αν η ίδια ιστορία κυκλοφορούσε και με τις δυο αυτές μορφές. Από τις απαντήσεις και την ανάλυση που υπάρχει στον πίνακα κατανοούμε πως ένα μεγάλο ποσοστό 60% υποστηρίζει πως θα επέλεγε τον έντυπο βιβλίο και ένα ποσοστό 40% το ηλεκτρονικό. Έτσι γίνεται αντιληπτό πως οι περισσότεροι παιδαγωγοί που συμμετείχαν στην έρευνα υποστηρίζουν πως θα επέλεγαν το έντυπο βιβλίο.

Πίνακας 27 : Αν η ίδια ιστορία κυκλοφορούσε και σε έντυπο και σε ηλεκτρονικό βιβλίο ποιο βιβλίο θα προτιμούσατε να χρησιμοποιήσετε στα παιδιά;

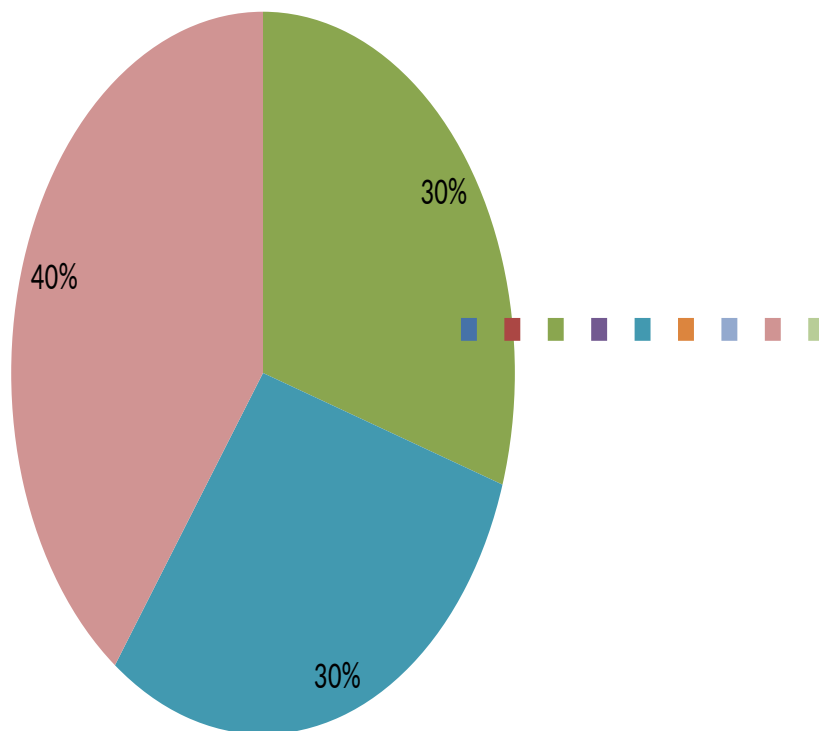
Αν η ίδια ιστορία κυκλοφορούσε και σε έντυπο και σε ηλεκτρονικό βιβλίο ποιο βιβλίο θα προτιμούσατε να χρησιμοποιήσετε στα παιδιά;

Ο Πίνακας 28 μας δίνει πληροφορίες που βασίζεται στην ερώτηση που κλήθηκαν να απαντήσουν οι παιδαγωγοί και αφορά το αν αγόραζαν ένα παιδικό ηλεκτρονικό βιβλίο για ποιο λόγο θα το αγόραζαν. Από τις απαντήσεις που δόθηκαν γίνεται φανερό πως ένα ποσοστό 30% απάντησε για τα χαρακτηριστικά του, ένα ποσοστό 30% για την δυνατότητα επεμβάσεων και ένα ποσοστό 40% απάντησε τίποτα από τα παραπάνω.

Πίνακας 28 : Αν αγοράζατε ένα παιδικό ηλεκτρονικό βιβλίο για ποιο λόγο θα το αγοράζατε;

Αν αγοράζατε ένα παιδικό ηλεκτρονικό βιβλίο για ποιο λόγο θα το αγοράζατε;

Παρακάτω στον Πίνακα 29 παρουσιάζονται αναλυτικά οι ερωτήσεις και τα αντίστοιχα ποσοστά.

Πίνακας 29 : Ερωτηματολόγιο

ΘΕΜΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ			
ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΒΙΒΛΙΟ ΚΑΙ Ε - ΒΟΟΚ. ΑΠΟΨΕΙΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΩΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ			
ΑΓΩΓΗΣ			
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙ			
Ο			
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ	ΒΙΒΛΙΟ	-	
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ			
1)	Φύλο :		
	Γυναίκες		
	10		

100%

2) Ηλικία : **M. O. 35,8**

3) Εκπαίδευση :

Απόφοιτος Λυκείου	Πανεπιστήμι ο	Μεταπτυχιακ ό	Διδακτορικό
1	7	2	0
10%	70%	20%	0%

4) Σε ποιο βαθμό γνωρίζετε να χρησιμοποιείται τον ηλεκτρονικό υπολογιστή;

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά καλά	Καλά	Πολύ καλά
0	1	0	3	6
0%	10%	0%	30%	60%

5) Διαβάζετε ηλεκτρονικά κείμενα (άρθρα, ηλεκτρονικά βιβλία κτλ.) ;

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα Πολύ
0	2	2	5	1
0%	20%	20%	50%	10%

6) Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι θα έχετε τεχνικά προβλήματα και δυσκολίες αν χρησιμοποιήσετε ηλεκτρονικά βιβλία στην τάξη;

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα Πολύ
1	6	2	0	1
10%	60%	20%	0%	10%

7) Συμφωνείτε με την άποψη ότι το ηλεκτρονικό βιβλίο μπορεί να προσφέρει στα παιδιά πολλές γνώσεις με πιο ευχάριστο τρόπο από το έντυπο βιβλίο;

Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Διαφωνώ	Διαφωνώ απόλυτα
0	2	5	3	0
0%	20%	50%	30%	0%

- 8) Συμφωνείτε με την άποψη ότι το ηλεκτρονικό βιβλίο μπορεί να αναπτύξει στα παιδιά ικανότητες και δεξιότητες πιο εύκολα από το έντυπο βιβλίο;

Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Διαφωνώ	Διαφωνώ απόλυτα
0	3	6	1	0
0%	30	60%	10%	0%

- 9) Αν χρησιμοποιούσατε το ηλεκτρονικό βιβλίο στην τάξη πόσο νομίζετε ότι θα προκαλούσατε τη συγκέντρωση της προσοχής των παιδιών;

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
0	0	5	2	3
0%	0%	50%	20%	30%

- 10) Αν χρησιμοποιούσατε το έντυπο βιβλίο;

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
0	0	1	5	4
0%	0%	10%	50%	40%

- 11) Αν χρησιμοποιούσατε το ηλεκτρονικό βιβλίο πόσο νομίζετε ότι θα υποστηρίζατε την ανάπτυξη της δημιουργικότητας των παιδιών;

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
0	0	2	1	7
0%	0%	20%	10%	70%

12) Αν χρησιμοποιούσατε το έντυπο βιβλίο;

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
0	0	0	2	8
0%	0%	0%	20%	80%

13) Αν χρησιμοποιούσατε το ηλεκτρονικό βιβλίο πόσο νομίζετε ότι θα αλληλεπιδρούσατε με τα παιδιά με συζητήσεις, ερωτήσεις, σχόλια κτλ. ;

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
0	0	1	3	6
0%	0%	10%	30%	60%

14) Αν χρησιμοποιούσατε το έντυπο βιβλίο;

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
0	0	0	1	9
0%	0%	0%	10%	90%

15) Αν χρησιμοποιούσατε το ηλεκτρονικό βιβλίο στην τάξη πόσο νομίζετε ότι θα σας διευκόλυνε στην ανατροφοδότηση των παιδιών (π.χ. διόρθωση λαθών, έπαινοι, παρακίνηση για συμμετοχή).

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
0	2	5	3	0
0%	20%	50%	30%	0%

16) Αν χρησιμοποιούσατε το έντυπο βιβλίο;

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
0	0	3	6	1
0%	0%	30%	60%	10%

- 17) Με τη χρήση του ηλεκτρονικού βιβλίου πόσο νομίζετε ότι θα μπορούσατε να υποστηρίξετε την ανάπτυξη του προφορικού/επικοινωνιακού λόγου των παιδιών;

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
0	2	5	1	2
0%	20%	50%	10%	20%

- 18) Αν χρησιμοποιούσατε το έντυπο βιβλίο;

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
0	1	3	4	2
0%	10%	30%	40%	20%

- 19) Με τη χρήση του ηλεκτρονικού βιβλίου πόσο νομίζετε ότι μπορείτε να υποστηρίξετε την ανάπτυξη του λεξιλογίου των παιδιών;

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
0	0	7	2	1
0%	0%	70%	20%	10%

- 20) Αν χρησιμοποιούσατε το έντυπο βιβλίο;

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
0	0	2	4	4
0%	0%	20%	40%	40%

- 21) Η χρήση του ηλεκτρονικού βιβλίου πόσο νομίζετε ότι θα διευκόλυνε τα παιδιά να κατανοήσουν την αντιστοιχία του προφορικού λόγου με το γραπτό λόγο και να μάθουν τους φθόγγους και τα γράμματα;

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα
---------	------	--------	------	------

				πολύ
0	3	4	3	0
0%	30%	40%	30%	0%

22) Αν χρησιμοποιούσατε το έντυπο βιβλίο;

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
0	2	5	3	0
0%	20%	50%	30%	0%

23) Η χρήση του ηλεκτρονικού βιβλίου πόσο νομίζετε ότι θα διευκόλυνε τα παιδιά να κατανοήσουν τις συμβάσεις του γραπτού λόγου (π.χ. διαβάζουμε τη σελίδα από πάνω προς τα κάτω, γράφουμε από τα αριστερά προς τα δεξιά) ;

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
0	3	4	2	1
0%	30%	40%	20%	10%

24) Αν χρησιμοποιούσατε το έντυπο βιβλίο;

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
0	0	1	7	2
0%	0%	10%	70%	20%

25) Η ανάγνωση μιας ιστορίας από ηλεκτρονικό βιβλίο πόσο νομίζετε ότι θα διευκόλυνε τα παιδιά να κατανοήσουν την ιστορία;

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
0	0	3	6	1
0%	0%	30%	60%	10%

26) Αν χρησιμοποιούσατε το έντυπο βιβλίο;

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
0	0	1	6	3
0%	0%	10%	60%	30%

27) Αν η ίδια ιστορία κυκλοφορούσε και σε έντυπο και σε ηλεκτρονικό βιβλίο ποιο βιβλίο θα προτιμούσατε να χρησιμοποιήσετε στα παιδιά;

Έντυπο	Ηλεκτρονικό
6	4
60%	40%

28) Αν αγοράζατε ένα παιδικό ηλεκτρονικό βιβλίο για ποιο λόγο θα το αγοράζατε;

Γιατί δεν καταστρέφεται εύκολα	0	0%
Γιατί μεταφέρεται εύκολα	0	0%
Για τα χαρακτηριστικά του (μουσική, κινούμενες εικόνες κτλ).	3	30%
Για την τιμή του	0	0%
Για τη δυνατότητα επεμβάσεων (μεγέθυνση/μετακίνηση της εικόνας, των γραμμάτων κτλ)	3	30%
Για τη γρήγορη απόκτηση του (κατέβασμα από το διαδίκτυο)	0	0%
Τίποτα από τα παραπάνω	4	40%
Δεν έχω γνώμη	0	0%

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην παρούσα έρευνα μελετήθηκε το παραδοσιακό βιβλίο καθώς και το e – book. Η έρευνα αυτή εφαρμόστηκε με την βοήθεια ενός ερωτηματολογίου το οποίο χορηγήθηκε σε 10 παιδαγωγούς προσχολικής ηλικίας. Η ανάλυση που πραγματοποιήθηκε στο ερωτηματολόγιο και στις απαντήσεις που έδωσαν οι παιδαγωγοί βασίστηκε κυρίως σε δυο άξονες το ηλεκτρονικό και το έντυπο – παραδοσιακό βιβλίο.

Συγκεκριμένα οι ερωτήσεις στο ερωτηματολόγιο που απευθύνονταν στους παιδαγωγούς αφορούσαν τη χρήση του ηλεκτρονικού βιβλίου μέσα στην τάξη καθώς και του έντυπου βιβλίου. Από τις αναλύσεις διαπιστώθηκε πως όλοι οι παιδαγωγοί που συμμετείχαν στην έρευνα απάντησαν θετικά σε όλες τις ερωτήσεις που αφορούσαν τόσο το ηλεκτρονικό βιβλίο όσο και το έντυπο. Χαρακτηριστικά υποστήριζαν πως και τα δυο αυτά είδη μπορούν να βοηθήσουν πολύ τα παιδιά καθώς και τους ίδιους τους παιδαγωγούς στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Η θετική αυτή στάση που είχαν οι συμμετέχοντες γίνεται αντιληπτή από τις απαντήσεις καθώς και από τα ποσοστά που εμφανίζονται στους παραπάνω πίνακες. Οι ίδιοι υποστήριζαν πως τόσο το ηλεκτρονικό βιβλίο όσο και το έντυπο μπορεί να βοηθήσει τα παιδιά να συγκεντρωθούν περισσότερο, να κατανοήσουν καλύτερα μια ιστορία, να κατανοήσουν κάποιες συμβάσεις του γραπτού λόγου, να κατανοήσουν την αντιστοιχία του προφορικού λόγου με τον γραπτό, να μάθουν τους φθόγγους και τα γράμματα κτλ.

Ακόμη οι ίδιοι οι συμμετέχοντες από τις απαντήσεις που έδωσαν υποστήριζαν πως μπορεί η διαδικασία αυτή να βοηθήσει και τους ίδιους τους παιδαγωγούς στην εκπαιδευτική πράξη. Συγκεκριμένα υποστήριζαν πως τόσο το ηλεκτρονικό όσο και το έντυπο βιβλίο μπορεί να προσφέρει βοήθεια στους παιδαγωγούς να αλληλεπιδράσουν

περαιτέρω με τους μαθητές, να συζητήσουν, να σχολιάσουν, μπορεί να υποστηρίξει την ανάπτυξη του λεξιλογίου των μαθητών, την ανάπτυξη του προφορικού και

επικοινωνιακού λόγου κτλ.

Από τα παραπάνω γίνεται φανερό πως όλοι οι παιδαγωγοί προσχολικής αγωγής που συμμετείχαν στην έρευνα υποστήριξαν θετικά και τα δύο είδη βιβλίων. Ωστόσο είναι πολύ σημαντικό να αναφερθεί πως από την ανάλυση των ερωτήσεων με διάφορους πίνακες καθώς και ποσοστά γίνεται φανερό πως οι παιδαγωγοί υποστηρίζουν περισσότερο το έντυπο βιβλίο. Συγκεκριμένα αν και υπάρχει υποστήριξη για την θετική έκβαση και των δυο αυτών ειδών, το έντυπο βιβλίο παρουσιάζει μεγαλύτερα ποσοστά υποστήριξης όσον αφορά τη χρήση και τα αποτελέσματα που φέρνει σε σύγκριση με το ηλεκτρονικό βιβλίο.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Στην σημερινή εποχή η τεχνολογία έχει παρουσιάσει μεγάλη εξέλιξη. Λόγω της αλματώδης αυτής πορείας κρίνεται αναγκαίο να πραγματοποιηθούν κάποιες αλλαγές στη καθημερινή ζωή και συγκεκριμένα στο πλαίσιο του σχολείου ώστε να συμβαδίζουν με την εξέλιξη αυτή. Συγκεκριμένα με κάποιες αλλαγές που αφορούν την τεχνολογία η μάθηση θα εφαρμόζεται με ευκολότερο τρόπο τόσο για τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς όσο και για τους μαθητές.

Αρχικά τα σχολεία θα πρέπει να καθίσταται περισσότερο ευέλικτα στη πολύ διαδεδομένη και εξελισσόμενη αυτή μορφή την τεχνολογία. Συγκεκριμένα η τεχνολογία και κατ' επέκταση η νέα αυτή μορφή βιβλίου η ηλεκτρονική είναι πολύ σημαντικό να εντάσσονται στην εκπαιδευτική διαδικασία διότι έχει υποστηριχθεί πως μπορεί να βοηθήσει με πιο εύκολο τρόπο καθώς και γρηγορότερα τη μάθηση. Έτσι κατανοούμε πως τα σχολεία πρέπει να είναι ανοιχτά σε νέες προτάσεις που θα φέρουν θετικά αποτελέσματα στην εκπαιδευτική διαδικασία και να μην παρουσιάζονται αρνητικοί στην προσπάθεια εφαρμογής του νέου αυτού είδους.

Κρίνεται επίσης ιδιαίτερα αναγκαίο οι παιδαγωγοί που συνεργάζονται με τα παιδιά να έχουν τις απαραίτητες γνώσεις. Είναι πολύ σημαντικό να υπάρχει κατάρτιση αυτών σχετικά τόσο με την χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή όσο και με τα ηλεκτρονικά βιβλία και κατά συνέπεια την εκπαιδευτική διαδικασία μέσω αυτών. Συγκεκριμένα καθίσταται πολύ σημαντικό οι παιδαγωγοί του σχολείου να παρακολουθήσουν διάφορα σεμινάρια, επιμορφωτικές ημερίδες ή ακόμη και μαθήματα εξ αποστάσεως. Όλα αυτά θα καταστήσουν τους παιδαγωγούς έτοιμους και ικανότερους να ανταποκριθούν στο νέο αυτό είδος το ηλεκτρονικό βιβλίο και την συνεχή εξέλιξη του. Οι παιδαγωγοί θα πρέπει να είναι συνεχώς ενημερωμένοι για τις νέες εξελίξεις που αφορούν την εκπαιδευτική διδασκαλία ώστε να υπάρξουν τα κατάλληλα αποτελέσματα και να συμβαδίζουν με την εξέλιξη της κοινωνίας.

Τα παιδιά από την άλλη αποτελούν ένα πολύ σημαντικό κομμάτι αυτής της

διαδικασίας διότι είναι αυτοί που θα λάβουν την γνώση. Για τον λόγο αυτό κρίνεται πολύ σημαντικό να μάθουν από τους παιδαγωγούς και να εμπλέκονται ενεργά στην διαδικασία αυτή. Συγκεκριμένα τα παιδιά χρειάζεται να συμμετέχουν και να συνεργάζονται ώστε να μάθουν να χειρίζονται με σωστό τρόπο το νέο αυτό είδος και να μπορούν να ανταποκριθούν ικανά σε αυτό. Χρειάζονται ιδιαίτερη στήριξη από τους παιδαγωγούς για να μάθουν να κινούνται σε αυτό το πλαίσιο. Όλη αυτή η σημαντική βοήθεια των παιδαγωγών θα φέρει ως αποτέλεσμα να κινούνται οι μαθητές εύκολα στο νέο αυτό είδος και κατ επέκταση να συμβαδίζουν με την εξέλιξη που παρουσιάζει η κοινωνία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική βιβλιογραφία

Αλμπιόντα, Κ. (2018). *Σχεδίαση και Εικονογράφηση Ηλεκτρονικού Παραμυθιού με Χρήση Σχεδιαστικών Προγραμμάτων της Adobe Suite*, Πύργος, Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Δυτικής Ελλάδας. Πτυχιακή Εργασία. Ανακτήθηκε τον Ιούνιο 2018.

Ανδρέου, Α. Κ. (2010). Στην Εποχή του Ηλεκτρονικού Βιβλίου. *Περιοδικό Σύγχρονη Άποψη*, Τεύχος 21°, Μάρτιος – Απρίλιος 2010. Ανακτήθηκε τον Ιούλιο 2018.

Βασιλείου, Μ. (2009). *Επισκόπηση της Αγοράς των Ηλεκτρονικών Βιβλίων : Εκδότες και Διαθέτες*, στο 18^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Βιβλιοθήκη & Κέντρο Πληροφόρησης, 5 – 6 Νοεμβρίου 2009. Ανακτήθηκε στο Ιούλιο 2018.

Θύμιου, Α. (2014). *Μέθοδοι και Τεχνικές Ανάπτυξης Ηλεκτρονικών Βιβλίων*, Καβάλα, Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα. Πτυχιακή Εργασία. Ανακτήθηκε τον Ιούλιο 2018.

Καλαμάκης, Σ. (2016). *Εκπαιδευτική δυναμική των e – books : Τρέχουσα Κατάσταση και Μελλοντικές προοπτικές*, Πειραιάς, Πανεπιστήμιο Πειραιώς. Μεταπτυχιακή Διατριβή. Ανακτήθηκε τον Ιούνιο 2018.

Καυκάκη, Μ. (2018). *Το Ηλεκτρονικό Βιβλίο ως Σύμβολο της Νέας Εποχής και πως Συμβάλει στην Εκπαιδευτική Διαδικασία*, Πύργος, Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Δυτικής Ελλάδας. Πτυχιακή Εργασία. Ανακτήθηκε τον Ιούνιο 2018.

Κοΐλια, Χ., Πανουσοπούλου, Μ. (2017). *Δημιουργία Ηλεκτρονικού Παραμυθιού με Χρήση Στοιχείων Τεχνικής Stop Motion Animation*, Πύργος, Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Δυτικής Ελλάδας. Πτυχιακή Εργασία. Ανακτήθηκε Ιούνιο 2018.

Λιοντάκης, Μ. (2011). *Ψηφιακό Βιβλίο. Μελέτη και Ανάπτυξη Προτύπου Σχολικού Ψηφιακού Βιβλίου*, Κρήτη, Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα. Πτυχιακή Εργασία. Ανακτήθηκε τον Ιούνιο 2018.

Νατσιοπούλου, Τ. (2012). *Παιδικά βιβλία στην Προσχολική & Βρεφική Ηλικία*, Θεσσαλονίκη : Ζυγός. Ανακτήθηκε τον Ιούνιο 2018.

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2009). *Πρόταση για τον Σχεδιασμό και την εισαγωγή του «Ηλεκτρονικού Βιβλίου» στην Εκπαίδευση*. Ανακτήθηκε τον Ιούλιο 2018.

Χαραλαμπίδου, Σ. (2016). *Τα Πνευματικά Δικαιώματα των Συγγραφέων Στο Σύγχρονο Ψηφιακό Περιβάλλον και το Πολιτιστικό Φαινόμενο του «Ηλεκτρονικού Βιβλίου». Το Δίλημμα Παραδοσιακό Βιβλίο ή E-Book*; Πάτρα, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Πτυχιακή Εργασία. Ανακτήθηκε τον Ιούνιο 2018.

Ξένη βιβλιογραφία

Brewster, H. L., Clark, G. P., Crawford, J. W., Marino, E. J. (2004). *Distributing Electronic Books Over a Computer Network*. Ανακτήθηκε τον Ιούνιο 2018.

De Jong, M., T., Bus, A., G. (2011). The Efficacy of Electronic Books in Fostering Kindergarten Children's Emergent Story Understanding. *Reading Research Quarterly*, 4, 378 – 393. Ανακτήθηκε τον Ιούνιο 2018.

Hawkins, D. T. (2000). Electronic Books : A Major Publishing Revolution, *Online*, 24 (4). Ανακτήθηκε τον Ιούνιο 2018.

Hay, G. M., Rasmussen, G. (2006). *System and Method For the Delivery of Electronic Books*. Washington US : Parker, Stephen B. Hogan & Hartson. Ανακτήθηκε τον Ιούλιο 2018.

Lam, J., Lam, L. S., Lam, P., McNaught C. (2009). Usability and Usefulness of Ebooks on PPCs : Now students' Opinions Vary Over Time. *Australasian Journal of Educational Technology*, 25 (1), 30 – 44. Ανακτήθηκε τον Ιούνιο 2018.

McFall, R. (2009). Electronic Textbooks that Transform How Textbooks are Used. *The Electronic Library*, 23 (1), 72 – 81. Ανακτήθηκε τον Ιούλιο 2018.

McKenna, C. M., Moody, A. K., Zucker, A. T. (2009). The Effects of Electronic

Books on Pre – Kindergarten – to – Grade 5 Students’ Literacy and Language Outcomes : A Research Synthesis. *Journal of Educational Computing Research*, 40 1, 47 – 87. Ανακτήθηκε τον Ιούνιο 2018.

Natsiopolou, T., Vitoulis, M., Bletsou, M. (2017). ICTs and Early Literacy : Spontaneous Insertions of Preschoolers during Reading, E – book versus Traditional Book. *British Journal of Applied Science & Technology*, 19 (2), 1 – 12. Ανακτήθηκε τον Οκτώβριο 2018.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ : ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΘΕΜΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΒΙΒΛΙΟ ΚΑΙ E - BOOK. ΑΠΟΨΕΙΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΩΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Ο

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ - ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

- 1) Φύλο :
- 2) Ηλικία :
- 3) Εκπαίδευση :
Απόφοιτος Λυκείου   Πανεπιστήμιο   Μεταπτυχιακό   Διδακτορικό
- 4) Σε ποιο βαθμό γνωρίζετε να χρησιμοποιείται τον ηλεκτρονικό υπολογιστή;
Καθόλου   Λίγο   Αρκετά καλά   Καλά   Πολύ καλά
- 5) Διαβάζετε ηλεκτρονικά κείμενα (άρθρα, ηλεκτρονικά βιβλία κτλ.) ;
Καθόλου   Λίγο   Αρκετά   Πολύ   Πάρα Πολύ
- 6) Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι θα έχετε τεχνικά προβλήματα και δυσκολίες

αν χρησιμοποιήσετε ηλεκτρονικά βιβλία στην τάξη;

Καθόλου   Λίγο   Αρκετά   Πολύ   Πάρα Πολύ

- 7) Συμφωνείτε με την άποψη ότι το ηλεκτρονικό βιβλίο μπορεί να προσφέρει στα παιδιά πολλές γνώσεις με πιο ευχάριστο τρόπο από το έντυπο βιβλίο;

Συμφωνώ απόλυτα   Συμφωνώ   Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ   Διαφωνώ   Διαφωνώ απόλυτα

- 8) Συμφωνείτε με την άποψη ότι το ηλεκτρονικό βιβλίο μπορεί να αναπτύξει στα παιδιά ικανότητες και δεξιότητες πιο εύκολα από το έντυπο βιβλίο;

Συμφωνώ απόλυτα   Συμφωνώ   Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ   Διαφωνώ   Διαφωνώ απόλυτα

- 9) Αν χρησιμοποιούσατε το ηλεκτρονικό βιβλίο στην τάξη πόσο νομίζετε ότι θα προκαλούσατε τη συγκέντρωση της προσοχής των παιδιών;

Καθόλου   Λίγο   Αρκετά   Πολύ   Πάρα πολύ

- 10) Αν χρησιμοποιούσατε το έντυπο βιβλίο;

Καθόλου   Λίγο   Αρκετά   Πολύ   Πάρα πολύ

- 11) Αν χρησιμοποιούσατε το ηλεκτρονικό βιβλίο πόσο νομίζετε ότι θα υποστηρίζατε την ανάπτυξη της δημιουργικότητας των παιδιών;

Καθόλου   Λίγο   Αρκετά   Πολύ   Πάρα πολύ

- 12) Αν χρησιμοποιούσατε το έντυπο βιβλίο;

Καθόλου   Λίγο   Αρκετά   Πολύ   Πάρα πολύ

- 13) Αν χρησιμοποιούσατε το ηλεκτρονικό βιβλίο πόσο νομίζετε ότι θα αλληλεπιδρούσατε με τα παιδιά με συζητήσεις, ερωτήσεις, σχόλια κτλ. ;

Καθόλου   Λίγο   Αρκετά   Πολύ   Πάρα πολύ

- 14) Αν χρησιμοποιούσατε το έντυπο βιβλίο;

Καθόλου   Λίγο   Αρκετά   Πολύ   Πάρα πολύ

- 15) Αν χρησιμοποιούσατε το ηλεκτρονικό βιβλίο στην τάξη πόσο νομίζετε ότι θα σας διευκόλυνε στην ανατροφοδότηση των παιδιών (π.χ. διόρθωση λαθών, έπαινοι,

παρακίνηση για συμμετοχή).

Καθόλου   Λίγο   Αρκετά   Πολύ   Πάρα πολύ

16) Αν χρησιμοποιούσατε το έντυπο βιβλίο;

Καθόλου   Λίγο   Αρκετά   Πολύ   Πάρα πολύ

17) Με τη χρήση του ηλεκτρονικού βιβλίου πόσο νομίζετε ότι θα μπορούσατε να υποστηρίξετε την ανάπτυξη του προφορικού/επικοινωνιακού λόγου των παιδιών;

Καθόλου   Λίγο   Αρκετά   Πολύ   Πάρα πολύ

18) Αν χρησιμοποιούσατε το έντυπο βιβλίο;

Καθόλου   Λίγο   Αρκετά   Πολύ   Πάρα πολύ

19) Με τη χρήση του ηλεκτρονικού βιβλίου πόσο νομίζετε ότι μπορείτε να υποστηρίξετε την ανάπτυξη του λεξιλογίου των παιδιών;

Καθόλου   Λίγο   Αρκετά   Πολύ   Πάρα πολύ

20) Αν χρησιμοποιούσατε το έντυπο βιβλίο;

Καθόλου   Λίγο   Αρκετά   Πολύ   Πάρα πολύ

21) Η χρήση του ηλεκτρονικού βιβλίου πόσο νομίζετε ότι θα διευκόλυνε τα παιδιά να κατανοήσουν την αντιστοιχία του προφορικού λόγου με το γραπτό λόγο και να μάθουν τους φθόγγους και τα γράμματα;

Καθόλου   Λίγο   Αρκετά   Πολύ   Πάρα πολύ

22) Αν χρησιμοποιούσατε το έντυπο βιβλίο;

Καθόλου   Λίγο   Αρκετά   Πολύ   Πάρα πολύ

23) Η χρήση του ηλεκτρονικού βιβλίου πόσο νομίζετε ότι θα διευκόλυνε τα παιδιά να κατανοήσουν τις συμβάσεις του γραπτού λόγου (π.χ. διαβάζουμε τη σελίδα από πάνω προς τα κάτω, γράφουμε από τα αριστερά προς τα δεξιά) ;

Καθόλου   Λίγο   Αρκετά   Πολύ   Πάρα πολύ

24) Αν χρησιμοποιούσατε το έντυπο βιβλίο;

Καθόλου   Λίγο   Αρκετά   Πολύ   Πάρα πολύ

- 25) Η ανάγνωση μιας ιστορίας από ηλεκτρονικό βιβλίο πόσο νομίζετε ότι θα διευκόλυνε τα παιδιά να κατανοήσουν την ιστορία;

Καθόλου   Λίγο   Αρκετά   Πολύ   Πάρα πολύ

- 26) Αν χρησιμοποιούσατε το έντυπο βιβλίο;

Καθόλου   Λίγο   Αρκετά   Πολύ   Πάρα Πολύ

- 27) Αν η ίδια ιστορία κυκλοφορούσε και σε έντυπο και σε ηλεκτρονικό βιβλίο ποιο βιβλίο θα προτιμούσατε να χρησιμοποιήσετε στα παιδιά;

Έντυπο   Ηλεκτρονικό

Για ποιο λόγο;

- 28) Αν αγοράζατε ένα παιδικό ηλεκτρονικό βιβλίο για ποιο λόγο θα το αγοράζατε;

Γιατί δεν καταστρέφεται εύκολα

Γιατί μεταφέρεται εύκολα

Για τα χαρακτηριστικά του (μουσική, κινούμενες εικόνες κτλ).

Για την τιμή του

Για τη δυνατότητα επεμβάσεων (μεγέθυνση/μετακίνηση της εικόνας, των γραμμάτων κτλ)

Για τη γρήγορη απόκτηση του (κατέβασμα από το διαδίκτυο)

Τίποτα από τα παραπάνω

Δεν έχω γνώμη